

LIETUVOS KRAŠTO APSAUGOS SAVANORIŲ PAJĖGOS MINI 30-ĄSIAS ĮKŪRIMO METINES

Sausio 17 d., sekmadienį, Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgos (KASP) minėjo 30-ąsias pajėgų įkūrimo metines. Įprastai esminiu šventės akcentu būdavusi iškilminga rikiuotės ceremonija Nepriklausomybės aikštėje Vilniuje, o šiemet dėl karantino ribojimų buvo virtuali ir transliuojama socialiniuose tinkluose. Taip pat sausio 17 d., sekmadienį buvo pakeltos KASP reprezentacinės ir valstybinės vėliavos prie LR Seimo rūmų ir KASP štabo Vilniuje bei rinktinių aikštėse Alytuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose ir Vilniuje.

„1991-aisiais, Laisvės troškimo įkvėpti, mes apgynėme savo Tėvynę nuo priešų beveik neturėdami ginklų, tik pradėję kurti savo, Lietuvos kariuomenę. Tada svarbiausias karių savanorių ginklas buvo stipri dvasia, Nepriklausomybės troškimas buvo stipresnis už agresorių ginkluotę. Šiandien išaugusios ir sustiprėjusios Savanorių pajėgos yra svarbi ir tikrai kovinga Lietuvos kariuomenės dalis, pasirengusi ginkluotai teritorinei gynybai. Dabar

svarbiausia yra mūsų šalies visapusiškas saugumas, todėl augančioms ir stiprėjančioms Krašto apsaugos savanorių pajėgoms linkiu motyvuotų, atsakingų ir tvirtų žingsnių žengiančių karių bei visapusiško visuomenės palaikymo”, – sveikindamas KASP karius 30-ojo jubiliejaus proga, sakė krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas.

KASP pakvietė karius ir visuomenę stebėti virtualią visų pajėgų rikiuotę, kurios metu pajėgų karius sveikino vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas LR Prezidentas **Gitanas Nausėda**, Krašto apsaugos ministras **Arvydas Anušauskas**, Lietuvos kariuomenės vadas generolas leitenantas **Valdemaras Rupšys**, Krašto apsaugos savanorių pajėgų vadas pulkininkas **Dainius Pašvenskas**. Renginio vaizdo įrašo metu pereinamuoju prizu – atkurtu istoriniu XIV a. kala-viju – buvo apdovanota geriausia 2020 metais tapusi KASP kuopa. Vaizdo medžiagoje taip pat buvo galima stebėti, kaip KASP bendruomenės vardu buvo padedamos gėlės ant laisvės kovotojų ir karių kapų.

Priesaika.

LR KAM

„Karantinas tapo rimtu išbandymu mūsų visuomenei, todėl į mūsų šventės paminėjimą pažiūrėjome kūrybiškai. Esame kovingos, prisitaikančios ir greitai besimokančios pajėgos, todėl ir šiuo atveju priėmėme teisingiausią sprendimą. Krašto apsaugos savanorių pajėgų 30-ies metų įkūrimo šventinį renginį pirmą kartą istorijoje kviesime stebėti nuotoliniu būdu,“ – sakė Krašto apsaugos savanorių pa-

jėgų vadas plk. D. Pašvenskas.

Tradiciškai, minėdami pajėgų įkūrimo metines, sausio 17-ąją kariai savanoriai dalyvauja akcijoje „Diena su uniforma” – ne tarnybos metu dėvi kario uniformą. Visoje Lietuvoje išsidėsčiusių KASP padalinių kariai dalyvaudami šioje iniciatyvoje, siekė stiprinti karių ir visuomenės ryšį, skleisti žinių apie savanorių pajėgas.

Dabar, kaip ir prieš tris dešimtmečius į Savanorių

pajėgas ateina patriotiškai nusiteikę žmonės, jaučiantys pareigą ir atsakomybę už savo šalies likimą. Pajėgose tarnauja įvairiausių profesijų ir socialinių sluoksnių atstovai, kurie suderina savo darbą ar studijas su tarnyba kariuomenėje. Kariai savanoriai tarnauja savo krašte, apie 30 dienų per metus, dažniausiai savaitgaliais dalyvauja pratybose ir mokosi ne tik ginklų ginti savo valstybę. **LR KAM**

LIETUVOS PREZIDENTAS PASVEIKINO
KRAŠTO APSAUGOS SAVANORIŲ
PAJĖGAS 30-MEČIO PROGA

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda pasveikino Krašto apsaugos savanorių pajėgas 30-ojo jubiliejaus proga.

„Šis laikotarpis žymi šlovingą mūsų krašto apsaugos sistemos istoriją, kurioje buvo ir profesionalumo, ir pasiaukojimo, ir tikrai begalinės Tėvynės meilės, ir kuria mes galime didžiuotis”, – sakė šalies vadovas.

Pasak Prezidento, jaunų žmonių apsisprendimas 1991 m. sausį savanoriškai stoti į Tėvynės gynėjų gretas rėmėsi į galias istorines šaknis ir, kaip ir per Nepriklausomybės kovas 1918–1920 m., padėjo išsaugoti pirmuosius žingsnius žengusią valstybę.

Šalies vadovas pabrėžė, kad per 30 metų kariai savanoriai įsiliesio į krašto apsaugos sistemą, tapo svarbia jos sudėtine dalimi, sustiprino profesionalumą ir kovinę parangą. Ir šiandien jie reikšmingai prisideda prie Lietuvos tarptautinių misijų, plačiojoje visuomenėje skleidžia pilietiškumo ir patriotizmo vertybes. Koronaviruso

pandemija parodė, kad kariai savanoriai yra pasirengę prireikus paremti civilines institucijas ir atiduoti visas jėgas už Lietuvą.

„Noriu nuoširdžiai pasveikinti savanoriškosios krašto apsaugos sistemos bendruomenę su jubiliejumi. Visiems linkiu Vyčio – Vyčio širdyse, Vyčio mūsų veiksmuose, nes man tai yra gražiausias ir įtikinamiausias mūsų Tėvynės meilės simbolis”, – sakė Prezidentas.

Prezidento komunikacijos grupė, 2021-01-13

LIETUVA PRAŠO NATO SAJUNGININKŲ
SOLIDARUMO DĖL RUSIJOS VEIKSMŲ
PRIEŠ SAUSIO 13-OSIOS BYLOS TEISĖJUS

Sausio 13 dieną Šiaurės Atlanto Tarybos Organizacijos (NATO) posėdyje Lietuvos nuolatinis atstovas ambasadorius **Deividas Matulionis** informavo sąjungininkus apie Rusijos veiksmus prieš Lietuvos teisėsaugos pareigūnus, tyrusius ir nagrinėjusius Sausio 13-osios bylą, bei paprašė sąjungininkų solidarumo.

Ambasadorius D. Matulionis atkreipė 29 NATO sąjungininkų dėmesį į gruodžio 14

PREMJERĖ SU JAV AMBASADORIUMI APTARĖ
STRATEGINĖS PARTNERYSTĖS STIPRINIMĄ

Ministrė Pirmininkė **Ingrida Šimonytė** sausio 8 d. dalyvavo nuotoliniame susitikime su JAV ambasadoriumi Lietu-

dieną pasirodžiusią informaciją, kad Rusijos tyrimų komitetas pateikė kaltinimus už akių trims Lietuvos teisėjams, nagrinėjusiems Sausio 13-osios įvykių bylą, ir ketina pradėti jų tarptautinę paiešką.

„Tokie Rusijos veiksmai prieš Lietuvos teisėsaugos pareigūnus yra atviras spaudimas Lietuvai ir jos teisei sistemai bei netoleruotina ataka prieš teisėjų nepriklausomumą ir nešališkumą”, – teigė jis. **LR URM**

voje **Robert Gilchrist** ir aptarė tolesnį strateginės partnerystės stiprinimą saugumo, gynybos, ekonominių ryšių, energetikos ir kitose srityse.

Akcentuota, kad santykiai su JAV, transatlantinis ryšys, užsienio politika, demokratija, saugumo ir gynybos klausimai – šios Vyriausybės veiklos prioritetas.

„Strateginė partnerystė su JAV yra šios Vyriausybės vienas svarbiausių prioritetų, todėl sieksime ją stiprinti visose be išimties srityse. Kertinis darbotvarkės klausimas yra parama Baltarusijos žmonėms, todėl JAV dėmesys ir parama yra ypač svarbu”, – pabrėžė I. Šimonytė.

Premjerė padėkojo JAV už

pastangas stiprinti Baltijos regiono saugumą čia dislokovus JAV karius.

„Lietuva yra tvirtai įsipareigojusi skirti 2 ir daugiau procentus šalies bendrojo vidaus procento šalies saugumui ir gynybai. Didinant finansavimą gynybai atsiranda ir naujų galimybių praktiniam bendradarbiavimui su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis,“ – sakė premjerė.

Santykiuose su JAV taip pat svarbus bendradarbiavimas energetinio saugumo, taip pat ekonominių ryšių skatinimo srityse. Premjerė akcentavo, kad šiems tikslams įgyvendinti Vyriausybė skirs ypatingą dėmesį.

Vis svarbesniu darbotvarkės klausimu tampa parama demokratijai ir Rytų partnerystės šalims, visų pirma, Baltarusijos žmonėms, todėl su naująja JAV administracija bendradarbiavimą tikimasi pratęsti ir sustiprinti.

R. Gilchristas – 10-asis JAV ambasadorius Lietuvoje po Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės atkūrimo, prieš tai jis yra dirbęs Švedijoje, Estijoje, Irake ir Rumunijoje. **LRV**

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda sausio 15 d. pasirašė dekretą, kuriuo skiria Lietuvos radijo ir televizijos komisijos (LRTK) nariais profesorius **Laurą Bielinį** ir **Audronę Nugaraitę**. Naujieji LRTK nariai nuo sausio 21 d. pakeis kadencijas baigusius Mantą Martišių ir Lauryną Jonavičių.

Sausio 12 dieną užsienio reikalų ministras **Gabrielius Landsbergis** gavo **Sviantlanos Cichanouskajos** laišką, kuriame kviečiama oficialų Baltarusijos pavadinimą lietuvių kalba keisti į baltarusių kalbai artimesnę šalies pavadinimo formą. Sviantlana Cichanouskaja laiške argumentuoja, kad patikslinusi pavadinimą, Lietuva išreikštų pagarbą mūsų kaimynės suverenumui, palaikytų baltarusių tautos kalbinę ir kultūrinę tapatybę. „Belarus – reiškia „Baltoji Rusia“, o ne Rusija. Lietuvos užsienio reikalų ministerija kreipsis į Valstybinę lietuvių kalbos komisiją su prašymu įvertinti siūlymą ir pradėti pavadinimo patikslinimo procedūrą“, – sakė ministras Gabrielius Landsbergis.

Lietuvos Vyriausybės kanceliarija nutraukia automobilių nuomos sutartį ir atsisako prabangių automobilių naudojimo. „Šiuo metu matome, kad per pandemiją daugiau dirbant nuotoliniu būdu, sumažėjus judėjimui, išvykų ir susitikimų kitose institucijose, galime reikšmingai sutaupyti, taip pat atsisakyti nereikalingos prabangos ir perdėtų, nebūtinų valdžios privilegijų. Todėl nematau poreikio naudotis asmeninio vairuotojo su automobiliu paslaugomis, kas anksčiau buvo įprasta praktika. Apsisprendėme Vyriausybės kanceliarijoje nuo šių metų vasario vidurio sumažinti savo autoūkį 75 proc. ir taip sutaupyti iki 50 tūkst. eurų per metus“, – sako Vyriausybės kanclerė Giedrė Balčytytė. Vyriausybės kanceliarija atsisako automobilių nuomos sutarties, pagal kurią buvo nuomojami trys lengvieji BMW (du penktos klasės ir vienas septintos) automobiliai. Siekdama naudoti mažiau taršius automobilius, Vyriausybės kanceliarija toliau nuomos tik hibridinį „Toyota Corolla“ automobilį. Neatmetama, kad pasibaigus pandemijai, jei būtų poreikis, šis sprendimas bus peržiūrimas ir ieškoma kitų būdų taupiai naudoti turimus išteklius.

Vyriausybė sausio 6 d. pritarė išankstinės pirkimo sutarties su farmacijos kompanija „BioNTech & Pfizer“ keitimui, siekiant Lietuvai įsigyti 550 tūkst. papildomų vakcinos nuo koronaviruso (COVID-19) dozių. Į Lietuvą jau pristatyta daugiau nei 40 tūkst. šios vakcinos dozių, kuriomis pirmi skiepijami šalies medikai. Lietuva yra sudariusi sutartis su šešiais vakcinų gamintojais ir iš jų ketina įsigyti daugiau nei 7 mln. vakcinos dozių. Jų turėtų užtekti paskiepyti bent 70 proc. šalies gyventojų. Pasak specialistų, tokia paskiepytų gyventojų dalis užtikrintų kolektyvinį imunitetą nuo koronaviruso.

Kultūros ministerijos teikimu Vyriausybė patvirtino **Kardinolo Vincento Sladkevičiaus** metų minėjimo 2021-aisiais planą. Plane numatytais minėjimais ir konferencijomis, kultūriniais ir pažintiniais renginiais, kitomis veiklomis bus pagerbtas Lietuvai nusipelnęs asmenybės, savo gyvenimą paskyrusios tėvynei ir jos kovai už laisvę, kardinolo Vincento Sladkevičiaus (1920–2000) atminimas.

Seimo narei „valstietei“ Agnei Širinskienei už karantino reikalavimų pažeidimą, kai ji vyko į kitą nei jos gyvenamoji savivaldybę, skirta bauda. Kaip pranešė Utenos apskrities policija, penktadienį Seimo narė atvyko į komisariatą ir pareigūnai jai surašė administracinio nusižengimo protokolą ir administracinį nurodymą per penkiolika kalendorinių dienų savo noru sumokėti baudą, lygią pusei minimalios baudos t. y. 250 eurų. A. Širinskienė nubausta už tai, kad gruodžio 20 dieną neturėdama pagrindo pažeidė ribojimą judėti tarp savivaldybių, atvyko iš Ignalinos rajono savivaldybės į Višagino savivaldybę.

Seimo pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen sako apgailestaujanti, kad parlamente sausio 14 d. pritrūko balsų užtikrinti visišką KT teisėjų rotaciją. Tačiau politikė pažymi pozityviai vertinanti tai, kad, pasak jos, pavyko ištaisyti „valstiečių“ dominuojamo Seimo vykdytą „teisinį nihilizmą“. Seimas palaikė prezidento teiktą **Giedrės Lastauskienės** bei Aukščiausiojo Teismo pirmininko siūlytą **Algio Norkūno** kandidatūrą į Konstitucinio Teismo teisėjus. Tuo metu Seimo pirmininkės teiktai **Andriaus Kabišaičio** kandidatūrai į KT teisėjus Seimas nepritarė. Buvęs Seimo vadovas Viktoras Pranckietis A. Kabišaičio kandidatūrą ketino teikti jau darbą baigusiam Seime. Pavasarį ankstesnės sudėties Seimas atmetė visus tris teiktus kandidatus į KT teisėjus. Dėl to KT teisėjų rotacija vėluoja beveik metus.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

KRAUJAS, DUJOKAUKĖS IR LAUKIANTYS DEŠIMTMEČIAI UŽ GROTŲ

D. Trampo rėmėjai mitinge prie Kongreso Vašingtone sausio 6-ąją.

AP

Sausio 6 d., trečiadienį susirinkę prie JAV Kongreso, kuris turėjo tvirtinti Joe Bideno pergalę JAV prezidento rinkimuose, Donald Trampo (Donald Trump) šalininkai protestavo prieš tariamai pavogtus rinkimus. Netrukus jie susirėmė su policijos pareigūnais ir įsiveržė į Atstovų Rūmus bei Senatą.

Prie Kapitolijaus Vašingtone susirinkusi protestuotojų minia mojavo JAV vėliavomis, taip pat turėjo su sąmokslu teorijomis ir kraštutinių dešiniųjų grupėmis susijusios simbolikos.

Į Kapitolijų įsiveržę JAV prez. Donald Trampo (Donald Trump) šalininkai.

Vida Press nuotr.

Į gausią šalininkų minią Vašingtone kreipėsi ir pats prezidentas Donaldas Trampas, pareiškęs, kad niekada nesutiks pripažinti pralaimėjimo.

D. Trampas taip pat paragino viceprezidentą Mike'ą Pence'ą, kuris pirmininkauja Kongreso posėdžiams, „pasielgti tinkamai“ – tai yra, nepatvirtinti JAV prezidento rinkimų rezultatų.

Gausi protestuotojų minia laikė įvairius D. Trampą palaikančius ženklus, vėliavas, skelbusias jo tariamą pergalę rinkimuose. D. Trampo komanda padavė virš 60 ieškinų dėl rinkimų klastojimo ir netikslių rezultatų, tačiau absoliuti dauguma jų buvo

atmesti.

Netrukus protestuotojai ėmė bandyti pralaužti policijos sienes ir barikadas.

JAV įstatymų leidėjai žada ištirti teisėsaugos veiksmus per Donald Trampo šalininkų įsiveržimą į Kapitolijų ir kelia klausimą, ar įniršusi minia galėjo įsiveržti į pastatą dėl nepakankamai pasiruošusių teisėsaugos pareigūnų.

JAV Kapitolijaus policija, atsakinga už Kongreso apsaugą, kreipėsi pagalbos į kitas teisėsaugos institucijas, kad jos padėtų suvaldyti kompleksą apsiautusių minią

narius, kitus darbuotojus. Prezidento rinkimų rezultatų patvirtinimas buvo sustabdytas.

Joe Bidenas pavadino riaušes maištu ir paragino D. Trampą kreiptis į savo rėmėjus ir liepti jiems nutraukti smurtą. „Suprantu jūsų skausmą, kančią. Įvyko rinkimai, kurie buvo pavogti iš mūsų. Pergalė buvo triuškinanti ir visi tai žino, ypač kita pusė“, – pareiškė D. Trampas. Tačiau jis paragino gerbti pareigūnus ir elgtis ramiai.

Netrukus buvo paskelbta komendanto valanda, užtikrinti saugumą pasitelkta nacionalinė gvardija. D. Trampo šalininkai surengė mažesnius protestus ir kituose JAV miestuose. Per riaušes Vašingtone D.C. žuvo keturi žmonės, vienas iš jų – Kapitolijuje policijos pašauta moteris. Dar trys žmonės mirė nesulaukę jiems skubiai reikalingos medicininės pagalbos, informavo sostinės policijos vadovas Robertas Contee. Pasaulio vadovai pasmerkė šį smurto protrūkį JAV sostinėje.

Pasak policijos, sausio 6 d., trečiadienio vakarą buvo suimti 52 žmonės, 26 iš jų – Kapitolijaus viduje. Taip pat buvo sužeista 14 policijos pareigūnų. Aktyviausi riaušių dalyviai gali būti pripažinti kaltais dėl kurstymo kelti maištą ir nuteisti kalėti iki 20 metų. Kaip pranešė sausio 7 d., ketvirtadienį laikraštis „Detroit Free Press“, tokios nuomonės laikosi Mičigano valstijos Rytų apygardos prokuroras Matthew Schneideris.

Sausio 7 d., ketvirtadienį atnaujinęs darbą JAV Kongresas patvirtino J. Bideno pergalę JAV prezidento rinkimuose ir pašalino paskutinį formalų barjerą jo inauguracijai sausio 20-ąją. D. Trampas pažadėjo, kad įvyks sklandus valdžios perdavimas.

ELTA, LRT

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president

Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565-2029

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atsiųso numerio kaina - \$2.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

PAVĖLUOTAS PRINCIPINGUMAS

Sakoma, kad po Trijų Karalių nedera sveikinti Naujųjų Metų proga, o jei jau pasveikina, „lieki skolingas“ vaišes. Politikoje irgi yra toks principas – nekritikuoti naujosios valdžios šimtą dienų: juk savaime suprantama, kad nauja valdžia turi „įsivažiuoti“, t. y. perimti ankstesniosios valdžios darbus, susipažinti su „palikimu“ ir imtis savų planų realizavimo. Kadangi politika dažnai ne be pagrindo pavadinama nešvari dalyku, toks 100 dienų palaukimo principas įneša į politikos mūsų lauką taikos periodą, kuris, žiūrėk, gali priartinti net didžiausius oponentus. Vienintelė sąlyga – kad tie oponentai būtų viena kryptimi, tik skirtingais keliais einančios politinės jėgos. Prisiminkime Lietuvą prieš 30 metų – įvairių pažiūrų ir įsitikinimų beginkliai tautiečiai vieningai stojo prieš okupacinės sovietų kariuomenės tankus ir neatsitraukė. Atsitraukė tankai... (O po poros metų išvis dingo iš Lietuvos.) Tuomet takoskyra buvo aiški: vienoje pusėje nepriklausomybės atgavimo siekianti Lietuva, kitoje – „Jedinstvo“ ir virstanti super galingos valstybės Sovietų Sąjungos iškamša. Grįžkime į šią dieną. Akis draskanti realybė yra ta, kad nėra tokios vienybės. Negana to, matome kitokius pavidalus įgijusią „Jedinstvos“ reinkarnaciją (reinkarnacija (lotynų k. *reincarnatio* „sugrįžimas į kūną“) – tariamas reiškiny, kai esminė žmogaus dalis (siela ar dvasia) po jo mirties įsikūnija į kitą žmogų, paukštį ar gyvūną), t. y. persikūnijimas, - *aut. past.*), kurią taikliai Rasa Juknevičienė yra pavadinusi „Kremliaus projektu“. Tik šįkart „Jedinstvo“ atvirai nepropaguoja prokremliškų pažiūrų ir nekalba apie „amžiną draugystę su didžia rusų tauta“ – kaip tik atvirkščiai, iš „Kremliaus projektų“ trykšte trykšta patriotizmas, kartais toks, jog net Sibiro tremtinys priverstas susigūžti, kad nebūtų apšauktas Lietuvos priešu! Netikite? Štai ištrauka iš vieno super patriotinio tinklalapio, rašančio apie įvykius JAV: „Ne, čia ne apie politiką ar ekonomiką, ir net ne apie tai, kad 2009-ųjų sausio riaušės prie Seimo dabar gali vėl pasikartoti Lietuvoje, nes atėjusi dabar valdžia, švelniai tariant, pati jas provokuoja. Todėl galimos lietuviškos riaušės būtų ištis visiškai kitokio pobūdžio.“ Supratote, kur sukama? Mėnesis tepraėjo nuo naujosios valdžios darbo pradžios, bet jau kalbama apie riaušių galimybes! O turint galvoje įvykius Vašingtone, nesunku juos sugretinti su 1991 m. sausio 8 d. „Jedinstvos“ organizuotų vyrų bandymu įsiveržti į parlamentą – ar sutapimas, kad tas „patriotiškas“ tinklalapis kaltina dabartinę valdžią provokuojant riaušes?

Kitas atvejis. „Nacionalinio susivienijimo“ Kauno skyrius rašo: „Vėl stumiama idėja dėl V. Landsbergio pripažinimo valstybės vadovu, tik dabar nepasikuklinta tą daryti Laisvės gynėjų dienos proga, prisidengiant žuvusiųjų atminimu, uždarytai tautai pažadant poilsio dieną, duonos ir žaidimų.“ Na, kad „tauta uždaryta“, reikia suprasti kaip neva neteisėtai I. Šimonytės vyriausybės priimtus judėjimo apribojimus stabdant koronos pandemijos plitimą, bet ne tai svarbiausia – čia akcentuojama būtinybė paneigti Vytauto Landsbergio pagrindinį vaidmenį (o tai reiškia – ir jo vykdytą politiką) atgaunant nepriklausomybę ir ją įtvirtinant tarptautinėje politinėje arenoje. Juk esmė ne šio žmogaus asmenyje, bet visoje

STABTELĖKIME IR PRISIMINKIME – ESAME SĖKMĖS ISTORIJA

Šiandien, prisimindami trisdešimties metų įvykius, turėtume surasti akimirką stabtelėti ir susimąstyti.

Sausio 13-oji žymi ilgą ir vingiuotą kelią laisvės link. Nuo Basanavičiaus ir kitų Lietuvos Tarybos narių prieš šimtmetį atkurtos valstybės iki ją nuo svetimo agresoriaus gynusių Miško brolių; nuo nepriklausomybės idealo niekuomet neatsisakiusių disidentų iki lemtingos Kovo 11-osios. Tik šio kelio pabaigoje suplevėsavo trispalvė, žyminti, kad auka nebuvo bergždžia.

Kasdienybės rutinoje to galime nė nepastebėti. Gal net imame pasiduoti pilkai iliuzijai, kad per tris nepriklausomybės dešimtmečius nuveikėme per mažai. Juk dažniau koncentruojamės į blogus reiškinius: jie ryškūs, nesunkiai pastebimi, sukelia emocijas. Ir jų vargiai kada nors pritrūks.

Tuo metu geros tendencijos vystosi ilgesnį laiko tarpą, neatsiduria pirmuose laikraščių puslapiuose, neretai apskritai lieka gyvenimo paraštėse. Tai, kas veikia, netrukus tampa savaime suprantama – atrodo,

jog kitaip nė būti negalėjo.

O juk tikrai galėjo. Jei iškovoti laisvę buvo taip sunku, jei tai pareikalavo tiek aukų, vadinasi, laisvė toli gražu ne duotybė. Pasiiekti laisvę buvo sunku, o ji dar ir atsakomybę užkrauna nemenką: patiems savarankiškai rūpintis, kad ją išsaugotume, stiprintume ir pagrįstume. Tačiau kartu nepriklausomybė sukūrė privilegijas ir galimybes, kuriomis mielai naudojames ir nė už ką nenorėtume atsisakyti.

Ir sekasi mums ne taip ir blogai. Galima pasakyti net skambiau – esame sėkmės istorija. Pagal Jungtinių Tautų sudaromą Žmogaus socialinės raidos indeksą, vertinantį ekonominį išsivystymą, vidutinę piliečių gyvenimo trukmę ir galimybes įgyti išsilavinimą, Lietuva užima 34 vietą pasaulyje. Kitaip tariant, už Lietuvos nugaros yra per 150 pasaulio valstybių. Žinoma, galima atkirsti, jog tai – tik statistika; joks reitingas nepaslėps fakto, kad šalyje vis dar yra daugybė iššūkių, taisytinų dalykų ir reformuotinų sričių. Bet jos neužgožia to, ko kiti mums gali pavydėti.

Visuomet prisiminsiu prieš

PRIEŠ 30 METŲ RUSIJAI ŽVELGĖ Į AKIS BADAS

Kai Lietuva išgyveno Maskvos paskelbtą blokadą, niekam iš mūsų net į galvą

nešovė, kad pačioje Rusijoje reikalai kur kas prastesni – parduotuvės buvo tuščios

jo aplinkoje, t. y. norima paneigti visos tautos, palaikiusios savo lyderį, poziciją. Trumpai tariant, nei V. Landsbergis, nei jį palaikiusi tautos dalis neišreiškė tikrų Lietuvos siekių – štai ką norima įteigti istorijai! Na, o paskui jau galima akcentuoti, kas buvo pirmasis nepriklausomos Lietuvos vadovas ir t. t. Visa tai vadinasi istorijos perrašinėjimu.

Prisiminkime, kada atsirado „Nacionalinis susivienijimas“? Prieš 2020 m. Seimo rinkimus, tačiau jo šaknys siekia ankstesnius laikus – visokie „forumai“ kūrėsi prieš 2016 m. rinkimus ir jų propaguojamos idėjos buvo skirtos atitraukti būsimus TS-LKD rinkėjus. Jei kas tuo abejoja, prisiminkite, koks laikraštis ir ką jis rašė tuo metu. Nepamenate? Ogi „Respublika“!

Štai jums ir atsakymas, kas tie didieji mūsų „patriotai“. Bet grįžkime į pradžią – apie susilaikymą nuo kritikos 100 dienų. Ir čia nemaloniai nustebsimė – mūsų valstybės prezidentas Gitanas Nausėda, dar tvirtindamas sveikatos ministru Arūną Dulkį, pagrasino (nebijokime daiktus ir reiškinius vadinti savo vardais, teigė Vilius Bražėnas) jam negaliosiant 100 dienų be kritikos. Nesigilinsim į asmeniškumus tarp G. Nausėdos ir A. Dulkio, apie kuriuos jau kalbėta viešojoje ir ne viešojoje erdvėje, bet negali nestebinti demonstratyvus prezidento „principingumas“, kai jis kalba, jog A. Dulkys turėtų atsakyti už neskaidrius vakcinacijos eigos rezultatus (turiu galvoje Šilalėje vykusios vakcinacijos akibrokštus, kai į skiepijamų pagal prioritetą sąrašus buvo įtraukti ir pasiskiepijo žmonės, neturėję tam teisės). Negali nepritarti žurnalistei I. Makaraitytei, kad pats prezidentas yra tos pagedusios sistemos dalis – juk jam irgi „negaliojo“ apribojimai susilaikyti nuo kontaktų už vieno ūkio ribų: šventėms į namus parvyko Jo Ekselencijos dukra, kai eiliniai žmogeliai vengė net anūkus pamatyti. Demokratijoje negalioja principas „Ne viskas, kad leidžiama Jupiteriui, leidžiama ir jaučiui“. Ech, Jūsų Ekselencija, o kad būtumėte buvęs toks principingas prieš pusę metų!

Kęstutis Šilkūnas

kelerius metus vykusį pokalbį rytinėje Ukrainos dalyje su šios šalies žurnaliste. Ji buvo neseniai apsilankiusi Lietuvoje ir norėjo pasidalyti įspūdžiais. Kai paklausiau, kas jos apsilankymo metu įstrigo, žurnalistė atsakė: „Jūs jau tapote tikrais europiečiais. Nevažiuojate privačiais automobiliais autobuso juosta. Mandagiai bendraujate. Mums, ukrainiečiams, dar daug iki to augti.“

Prisipažinsiu, buvau kiek nustebęs – nesu tikras, ar elgesys kelyje nėra tarp taisytinų dalykų Lietuvoje, – tačiau lyginamojoje perspektyvoje mūsų pažanga su kadaise panašioje situacijoje buvusią Ukrainą atrodo dar įspūdingesnė. Dažnai Lietuvoje paburbame ir nė nepastebime, kiek tautų nuoširdžiai bando sekti mūsų pavyzdžiu.

Dr. Jonas Basanavičius kadaise rašė: „Kaip aušrai auštant nyksta ant žemės nakties tamsybė, o kad taip jau prašvistų ir Lietuvos dvasia.“ Sausio 13-oji nakties tamsybę paskandino; dabar telieka mums stengtis, kad dar stipriau prašvistų ir Lietuvos dvasia.

Linas Kojala, politologas

tikrąja to žodžio prasme, kuo mito paprasta liaudis buvo nesuprantama. Grėsė badas. (Man pačiam tuo metu teko lankytis Maskvoje ir matyti visiškai tuščias maisto parduotuves, kuriose vienintelis produktas buvo didžiuliai tabletės formos sūriai, kurie, kaip paaiškėjo nusipirkus gabaliuką, buvo nevalgomi – tarsi čiaumotum kalkių ir žemės mišinio gumulą.)

Rusiją išgelbėjo Jungtinės Valstijos, pradėjusios tiekti maistą: 1992 m. vasario 10 d. į buvusias Sovietų sąjungos šalis ėmė keliauti humanitarinė pagalba, žinoma kaip „operacija Provide Hope“ – „suteik viltį“. Tą dieną iš Vokietijos ir Turkijos karinių JAV bazių pakilo 12 karinių oro pajėgų transporto lėktuvų „Lockheed C-5 Galaxy“ ir „Lockheed C-141 Starlifter“, kurie atskraidino 500 tonų maisto produktų ir medikamentų į 12 didžiausių šalies miestų, tarp jų – ir į Maskvą bei Sankt Peterburgą (komunistų pavadintas Leningradu, miestas 1991 rugsėjo 6 d. su-sigrąžino senąjį pavadinimą, *aut. past.*). Šiuose miestuose buvo milžiniškas būtiniausių prekių stygius – trumpai kalbant, tiesiog nebuvo ką valgyti! Šios „Provide Hope“ operacijos metu iki 1993 m.

(Nukelta į 4 psl.)

(Atkelta iš 3 psl.)

PRIEŠ 30 METŲ RUSIJAI ŽVELGĖ Į AKIS BADAS

rugpjūčio buvo atlikti 282 transporto lėktuvų reisai, atskraidinta apie 7012 tonų krovinių...

Tuo metu niekas Rusijoje dar nežinojo, kad Amerika ir Vakarai kėsina užpulti, užgrobti šią nuostabią didžią šalį, atimti visus jos resursus ir apiplėšti Rusijos žmones. Juk Amerika – pats didžiausias priešas, teigiama per televiziją!

Bet įdomiausia štai kas: žinia, humanitarinė pagalba savo esme yra tikslinė, su aiškiu adresatu nemokama pagalba, išreikšta pinigine ar materialia forma (šiuo atveju – maisto produktais ir medikamentais) – paprastai šnekant, ją nemokamai turi gauti pagalbos tiekėjo nurodyti adresatai. O Rusijoje buvo taip – tą humanitarinę pagalbą (neiškiriant įžymybe tapusį „Bušo šlaunelių“ – broilerių mėsos) nedelsiant buvo pradėta... pardavinėti gyventojams už pinigus!

Šiandien Rusijoje apie tai net neužsimenama, o ką jau kalbėti apie kažkokį dėkingumą... Užtat labai išraiškingi socialiniuose tinkluose sklandantys komentarai: „Aš tada sužinojau, kad vištose būna riebalų“, „Pamenu, visi pirkto „Bušo šlauneles“ ir, iki tol pažinoję tik pamėlusias vištes, stebėjosi, kokios riebios vištos ir kokie geltoni tie riebalai. O paskui, prisiriję iki soties, porino: „atsiuntė mums kažkokį cholesterolinį mėšlą, nes nežino patys, kur jį dėti. Patys, žinoma, nevalgo“. Aišku, kad tokiems žmonėms jau niekas nebepadės!“. „Juk tai ne pirmas kartas, kai Amerika gelbsti rusus nuo bado. Jie, amerikiečiai, krikščionys – ir jei prireiktų, jie vėl gelbėtų. Ne dėl to, kad sulauktų padėkos, bet todėl, kad – jų požiūriu – žmogus neturi badauti. Visai kita moralė. Dieve, palaimink geraširdžius, tegu jie visada būna laimingi!“

Na, o pabaigai galima prisiminti, kad Amerika Rusiją išgelbėjo ne tik griūvant Sovietų sąjungai, bet ir per Antrąjį pasaulinį karą. Tiesa, apie šią neįkainojamą pagalbą šiandieninė Rusijoje irgi nenorima kalbėti, o ką jau ten apie dėkingumą!

Gintaras Markevičius

LIETUVOS PREZIDENTAS PADĖKOJO UŽ LAISVĘ ŽUVUSIŲJŲ ARTIMIESIEMS

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda su ponia Diana Nausėdiene susitiko su Sausio 13-ąją žuvusių aukų artimaisiais – vaikais, žmonomis, tėvais, seserimis, broliais – ir padėjo Laisvės gynėjų šeimoms už apgintą Lietuvos laisvę. Taip pirmoji pora prisijungė ir prie akcijos „Laisvės skambutis“, kviečiančios skambinti sausio įvykiuose dalyvavusiems žmonėms ir kartu prisiminti didžiąją dieną.

„Kai žmogus kritinėmis aplinkybėmis priima lemiamus sprendimus, jų pasirinkimas tikrai remiasi šeimoje išugdytomis vertybėmis. Jūsų šeimose lietuviškumo ir patriotizmo dvasia ryški ir akivaizdi. Nors Jūsų asmeniniai praradimai be galo skaudūs, tokia brangi auka nenuėjo veltui – šiandien pasiryžusių Laisvės gynėjų dėka esame laisvi“, – kalbėjo Prezidentas.

Šalies vadovo teigimu, istoriją kuria žmonės, realūs vyrai ir moterys, kažkieno vaikai ir tėvai, giminės, bendradarbiai, kaimynai. Amžina pagarba ir dėkingumas tam, kuris stojus apsisprendimo akimirkai suvokė, kad už savo šalį atsako ne kažkas kitas, o jis pats, ir ėmėsi veiksmų.

Žuvusių Vytauto Vaitkaus

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda su ponia Diana Nausėdiene nuotoliniu būdu bendravo su Sausio 13-ąją žuvusių aukų artimaisiais – vaikais, žmonomis, tėvais, seserimis, broliais. *Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr. / Robertas Dačkus*

sūnus Robertas, Virginijaus Druskio žmona Asta, Apolinaro Juozo Povilaičio žmona Ona, Rolando Jankausko tėtis Bronislovas Jankauskas, Tito Masiulio mama Vitalija ir seserys Giedrė, Vilija, Rima, Artūro Sakalausko, savanorio, žuvusio per Maskvos pučą, mama Genovaitė ir sesuo Aušra pasakojo apie prieš trisdešimt metų išgy-

ventas akimirkas, dalinosi savo požiūriu, kokia Lietuva yra dabar. Aukų artimieji be džiaugsmų pastebėjo ir ne vieną Lietuvos skaudulį, nepagarbos jos istorijai apraiškas, aptarė, kaip būtų galima stiprinti pilietiškumo ugdymą mokyklose.

Šalies vadovas paskambino ir Laisvės gynėjos Loretos Asanavičiūtės mamai Stasei

Asanavičienei, su kuria kalbėjo apie laisvos Lietuvos kelią, palinkėjo jai sveikatos ir giedros nuotaikos. Prezidentas pakvietė žuvusiųjų artimuosius, kai tik leis aplinkybės, Prezidentūroje aptarti jiems rūpimus Lietuvos ateities klausimus.

Prezidento komunikacijos grupė, 2021-01-13

LAIŠKE EUROPOS KOMISIJAI PREMJerė PRIMENA APIE ASTRARO AE GRĖSMĘ

Lietuvos ir ES vėliavos. **LRV**

2021 m. sausio 15 d. Lietuvos Ministrė Pirmininkė **Ingrida Šimonytė** išsiuntė laišką Europos Komisijos (EK) pirmininkei **Ursulai von der Leyen** ir Europos Komisijos vykdančios vicepirmininkei **Valdžiui Dombrovskiui**.

Laiške dėkojama už paramą įgyvendinant Lietuvai ir regionui strategiškai svarbius energetikos projektus, tačiau tuo pačiu primenama apie nesaugios atominės elektrinės Baltarusijoje keliamą grėsmę regionui ir Europos Sąjungai (ES).

Laiške premjerė pabrėžė, kad Baltarusija neįgyvendino ES patvirtintų branduolinės saugos rekomendacijų, todėl

elektrinė yra nesaugi ir negali pradėti veikti.

Premjerė taip pat paragino ES neskirstyti šių rekomendacijų į svarbias ir mažiau svarbias, nes klaidos ar nelaimės atveju, pasekmės būtų dramatiškos.

„Branduolinės saugos klausimu kompromisų negali būti, todėl svarbu įgyvendinti visas be išimties rekomendacijas. Negalime milijonų žmonių sveikatos ir gyvybės aukoti vardan politikų kompromisų su režimu, kurį Europos Sąjunga pripažįsta kaip neteisėtą“, – sakė premjerė.

Ministrė Pirmininkė laiške atkreipė dėmesį, kad Baltarusijos pusė gali siekti pasinaudoti rekomendacijomis paskelbdama, kad elektrinė yra saugi, todėl ES ekspertų vizitai turi vykti ir ateityje. Šie vizitai yra vienintelė galimybė stebėti, ar ir kaip Baltarusija įgyvendina rekomendacijas.

Laiške EK vadovybei taip pat priminta apie gruodžio mėnesio Europos Vadovų Tarybos priimtą sprendimą dėl nesaugios atominės elektrinės Astravė. Jame prašoma išnag-

rinėti galimas priemones neleisti elektrai iš nesaugių branduolinių jėgainių patekti į ES.

„Tikiuosi, kad Europa Komisija šį sprendimą įgyvendins pilna apimtimi ir laiku, o jos pastangos bus nukreiptos į tai, kaip tai padaryti, o ne, ar tai galima padaryti“, – teigė premjerė.

Laiške Lietuvos Vyriausybės vadovė taip pat informavo apie tai, kad Lietuva sieks peržiūrėti ankstesnės Vyriausybės sutartą elektros prekybos su trečiosiomis šalimis metodologiją. Metodologija turėtų įsigaliooti tik po to, kai bus patvirtinta veikianti kilmės garantijų sistema.

„Gruodžio pabaigoje kartu su Latvijos ir Estijos Vyriausybių vadovais sutarėme, kad po Astravė atominės jėgainės paleidimo, elektrą iš Baltarusijos negalės patekti į Baltijos šalių rinką ir ja negalės būti prekiaujama. Taip pat įsipareigojome pagreitinti darbą dėl visų bendrų priemonių, kurios užtikrintų, kad elektrą iš Baltarusijos į Baltijos šalių rinką nepateks nei tiesiogiai, nei per bet kurią kitą šalį“, – pabrėžė premjerė. **LRV**

PIRMĄ KARTĄ ATLIEKAMAS GYVENTOJŲ TAUTYBĖS, GIMTOSIOS KALBOS IR IŠPAŽĖJIMO TIKĖJIMO STATISTINIS TYRIMAS

Nuo sausio 15 dienos Statistikos departamentas pradeda Gyventojų tautybės, gimtosios kalbos ir išpažįtamo tikėjimo statistinį tyrimą. Jo metu gyventojų bus klausiama, kokia jų tautybė, gimtoji kalba, kokių dar kalbų moka, koki tikėjimą išpažįsta.

Anksčiau šie rodikliai būdavo renkami vykdant visuotinius gyventojų ir būstų surašymus. Paskutinio gyventojų ir būstų surašymo, kuris vyko 2011 metais, duomenimis, Lietuvoje gyveno 154 tautybių žmonės. Kas trečias šalies gyventojas nurodė, kad moka dvi užsienio kalbas. Gyventojai priklausė 59-oms religinėms bendruomenėms.

Nuo sausio 15 iki vasario 17 d. vykdoma internetinė apklausa. Gyventojus raginama prisijungti adresu <https://surasymas.stat.gov.lt> ir dalyvauti tyrime. Prisijungti prie tyrimo anketos galima suvedus tikslus asmens duomenis. **ELTA**

**LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

1991 M. SAUSIO 13 - OSIOS NAKTIS (PRISIMINIMAI)

Apie omonininkų šturmuojamą Lietuvos radiją ir televiziją Konarskio gatvėje, retransliacijos bokštą ir visiškai realią tokią pat grėsmę Aukščiausiajai Tarybai 1991 m. sausio 12-osios vakarą, tiksliau kalbant jau 13-osios dienos pirmosiomis valandomis, sužinojau Vilniuje, Fabijoniškėse, AT deputatų viešbutyje. Jau bene antra savaitė, kai AT posėdžiai vykdavo iki išnaktų. Menkai nuo nuovargio gelbėdavo kabinete, sėdint prie stalo, nusnausta viena kita valanda. Taip buvo ir sausio 12-ąją, sekmadienį. Visą dieną truko posėdžiai, keletą kartų buvo išklausyta Vytauto Landsbergio informacija apie politinę padėtį, svarstomas įstatymas dėl nepaprastosios padėties teisinio režimo ir kai kurie Laikinojo Pagrindinio įstatymo pakeitimai.

Tačiau daugiausia laiko skirta politinei padėčiai ir nuolat gaunami informacijai aptarti. Atrodė, kad ne tik valandos, bet ir minutės buvo sklidinios blogos nuojautos. Apie susiklosčiusią nepaprastai rimtą padėtį galėjai spręsti ne vien iš Lietuvos atstovo Maskvoje E. Bičkausko perduodamos informacijos, o ir iš daugelio kitų faktų: JAV Kongresas nutraukė diskusiją dėl Persijos įlankos ir ėmė svarstyti Lietuvos klausimą, Kremlius nutarė pasiųsti į Lietuvą tris Federacinę Tarybos narius ir išsiaiškinti padėtį vietoje. Vis bjauresnės žinios apie suaktyvėjimą dogmatinių TSKP'ininkų, įžūlių jedinstvenininkų ir juos remiančių sovietinių omonininkų. A. Brazauskas perskaitė pareiškimą, kad kritinės situacijos atveju, jeigu išorės antidemokratinės jėgos įvestų ypatingąją padėtį, LDDP liktų ištikima Kovo 11-osios siekiams.

Aukščiausioje Taryboje kalba svečiai ir Rusijos Federacijos. Deputatai įdėmiai ir su dėkingumu išklauso tuometinio Leningrado tarybos deputato J. Nesterovo bei kitų palaikomąsias kalbas. Labai palankiai sutinkama žinia, kad B. Jelcinas smarkiai kritikuoja M. Gorbačiovą dėl aštrios politikos Baltijos šalyse. Kai kurie AT deputatai manė, kad padėtis stabilizavosi, todėl nereikia patiems bijoti ir gąsdinti žmonių. Naiviai galvojome, jog, kol dirbs Maskvos komisija, kurioje turėtų būti tikrai demokratiškesnių pažiūrų deputatas V. Oleinikas, gal nieko blogo neįvyks.

Pervargę nuo įtampos, neramaus laukimo, AT vadovybei pasiūlius, apie 23 val. vakaro išvažiavome į viešbutį pailsėti. Vos prigulus, pažadino sūnus Mindaugas, tą dieną atvykęs

budėti prie AT, ir pranešė, kad omonininkai šturmuoja televiziją. Supratau, jog reikia važiuoti atgal, nes tik AT yra reali ir teisėta politinė valdžia, kuri vienintelė gali priimti Lietuvai lemiamus sprendimus. Po minutės paskambino deputatas P. Poškus, pasisiūlė savo „Niva“, nuvežti į rūmus, nes vėl šaukiamas AT posėdis. Taip ir važiavome vienoje mašinoje kiek tik tilpome: K. Inta, M. Treinys, K. Grinius, B. Rupeika, aš ir dar keli deputatai. Jau netoli AT rūmų išgirdome tankų ir kulkos vaidžių šaudymus prie TV bokšto. Be žodžių tapo aišku, kad padėtis — pati kritiškiausia, lemiama. Maskvoje suplanuota ir vietinių kolaborantų palaikoma kruvina karuselė įsisuko visu smarkumu.

Galvojau — kas bebūtų visi privalome laikytis ir dirbti savo darbą. Maniau, kad kaip sausio 8 d. drauge su žmonėmis sulaukėme jedinstvenininkus, taip ir dabar turėtume išsilaikyti. Smurtas prieš teisėtą parlamentą būtų pasmerktas visur ir visada.

Šiandien galiu pasakyti, kad joks pastatas nėra toks tvirtas, kaip gyvų žmonių sienos. Naktį jų buvo tūkstančiai, ryžtingų, rimtų ir labai gražių. Tyliai, lyg ir nejučiomis iškilo barikados, AT pirmojo aukšto langai iš lauko pusės uždenkti plieninės armatūros tinklais. Visur būta gerų ir sumanių žmonių, iš kažkur atsirasdavo reikalingos technikos, medžiagų. Jeigu kada nors būtų kuriamas kino filmas apie Sausio 13-ąją, manau, kad dekoracijomis ir statistais būtų neįmanoma atkurti tikrojo vaizdo. Jis buvo didis ne tiek skaičiumi, kiek nuo įtampos virpančia pakilusios tautos dvasia.

Kiek buvo mūsų gynėjų? 10, 20 ar 50 tūkstančių, gal dar daugiau. Įvairaus amžiaus, vyrų ir moterų, labai jaunų ir garbaus amžiaus. AT pirmininkas V. Landsbergis, N. Oželytė ir kiti deputatai moterims, jaunimui siūlė nebūti prie pačių rūmų, nes tai pavojinga. Gali tekti gintis, o tada — sunku išvengti aukų. Išėjau į lauką pabūti su žmonėmis ir aš. Prie priekinės tvorėlės pakalbinau arčiausiai stovinčius, apsikabinusius jaunuosius, gal 18 metų vaikinuką ir tokio pat amžiaus merginą. Pasisakė esą vienos Vilniaus vidurinės mokyklos abiturientai. Kai pasiūliau jiems eiti namo, nes jie labiau reikalingi ateities Lietuvai, abu nūsiskuko ir daugiau nekalbėjo. Tikriausiai tada įžeidžiau juos — ar gali būti per jaunas ginti laisvę?

Kol vyrai ir jaunimas statė barikadas, vyresnieji ir moterys meldėsi šv. Mišiose, kurias prie

Dail. Tautvilas Rinkevičius, 2021 m.

SVEIKINIMAS 2021 SAUSIO 13 D.

Mielieji,

Visus sveikinu mūsų Laisvės apgynimo 30-mečio proga.

Dėkoju Laisvės gynėjams, kurie pavojingiausiomis valandomis buvo kartu su mumis Aukščiausios Tarybos rūmuose ir prie jų, Vilniuje prie Televizijos bokšto bei kitų valstybinių pastatų, taip pat Juragiuose, Sitkūnuose. Kurie visoje Lietuvoje meldėsi už mus, už atkurtą Lietuvos nepriklausomybę. Mes buvome stiprūs savo Vienybė, Tikėjimu ir Meile Lietuvai.

Ir toliau tokie likime, jauskime savo pareigą bei atsakomybę už Lietuvos valstybę, lietuvių tautą, joks kalbą, kultūrą, istoriją ir visus žmones.

*Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Leonas Milčius
2021 m. Sausio 13 d., Raudondvaris*

atidarytų AT antrojo aukšto langų aukoją jaunas kunigas Robertas Grigas aukoją. Visi visi garsiai meldėsi, giedojo. Daugiau niekada neteko girdėti, kad žmonės taip nuoširdžiai prašytų Švč. Mergelės Marijos užtarimo ir pagalbos gelbėti Lietuvą. Rūmų viduje, tarp smėlio maišų ir beveik tūkstančių gynėjų, atsirado vietos kryžiai ir šventiems paveikslams. Vėliau dažnai pamąstydavau, kodėl laimėjus laisvę, jiems neliko vietos net trijų erdvių rūmų viduje. Gal ir simboliška, kad galingiausia Lietuvos Užtarėja, mažame altorėlyje palikta lauke, taip ir saugo mus, bet tik nuo išorės nelaimių, o viduje?..

Kaip šiandien regiu jauną gynėją iš Utenos. Palikęs žmoną su vos mėnesio amžiaus dukra, rankoje laikydamas metalinį smaigą, kuriuo paprastai ganyklose rišamos karvės, laiptuose tarp pirmųjų ir antrųjų rūmų jis laukė, „suskio“, išdrįsiančio įlįsti pro langą. Šiandien gailiuosi, kad nepaklausiau jo vardo. Nežinau, ar užaugo dukra, ar rado jis darbą ir laimę jo gintoje Lietuvoje. O, jeigu būtų galima sukviesti visus tuometinius AT gynėjus, smėlio maišų nešėjus, žmones, maitinusius duoną ir medumi, visus aukotojus ir jiems kuo nuoširdžiausiai padėkoti!

Šiandien, vertinant anuos įvykius, sunku tą naktį ką nors išskirti. Viskas buvo svarbu, skaudžiai neįprasta ir neprognozuojama. Įvykiai diktavo veiksmus. Jaudinantys momentai keitė vienas kitą.

Dujokaukių išdalijimas, kunigo R. Grigo visuotinos atgailos ir absoliucijos žodžiai, nežinia dėl premjero A. Šimėno, pranešimai apie žuvusiuosius prie TV bokšto, apie žmonių susitelkimą prie Sitkūnų, Juragių, apie čia nutrūkusį, čia vėl atsiradusį radijo ryšį. Iš lauko sklido drąsinantys žodžiai, uždegantys dainų posmai, kiaurai sienų persismelkė jausmas — visi esame ir būsimė kartu.

Beeinant pro salės duris, vienas Japonijos žurnalistas paprašė atsakyti į keletą klausimų. Vėliau sužinojau — tai buvo Koichi Imaeda. Jis klausė, ką darysime, jei AT bus uždegta, nes čia taip dvokia benzinu (A. Butkevičiaus vyrai ginklavosi „Molotovo kokteiliais“). Atsakiau — sudegsime, nes lietuviai jau nuo Pilėnų laikų, kuo daugiau dega, tuo ilgiau būna gyvi ir laisvi. Po aštuonerių metų jis prisipažino tąsyk pamanęs, jog buvau tada labai svarbus, nes sėdėjau aukščiausiai visų ir visą laiką kažką rašiau. Gal ir nuvyčiau, pasakęs, kad visai ne, aš buvau tik eilinis deputatas, kuriam tuo metu pagal eilę teko dirbti balsų skaičiuotoju (sėdėjau viršuje ir vis skaičiavau salėje esančius deputatus, tikrinau, ar yra kvorumas — nuolat būdavo apie 80-95). Šiandien pagalvoju, gal jis ir teisus, nes argi tada buvo nereikšmingų žmonių? Visi — deputatai, gynėjai — tą naktį buvo vienodai svarbūs ir reikalingi. Ir viduje, ir išorėje, Vilniuje ir Sitkūnuose, Juragiuose visi buvome kaip vienas.

Neatsimenu, tą ar jau kitą dieną žiūrėjome pirmuosius filmuotus sovietinės karo mašinos agresijos prieš nepriklausomą valstybę padarinių vaizdus... Pamatėme sužeistuosius, žuvusius, net kai kurių iš jų paskutinių akimirkų konvulsijas. Kas gali būti šurpiaiau? Lyg ir patys buvome pasiruošę mirčiai, bet ji baisesnė negu įsivaizdavome. Klausiu savęs: ar bijojau? Dėl savęs — ne, dėl artimųjų — taip. Žinojau, kad tą vakarą prie TV bokšto atvyko sesuo mano ir kitos sesers dukra su vyru. Nežinojau, ar jiems kas nors neatsitiko. Sūnui ryte liepiau važiuoti į namus, sakydamas, kad nors vienas vyras šeimoje tegul lieka gyvas. Jaučiau, su koku nerimu radijo imtuvo žinių namuose klausėsi žmona su dukrele. Joms, kaip ir daugeliui kitų, kurie liko namuose, už šimtų kilometrų, buvo dar sunkiau.

Prabėgęs laikas, lyg upės vanduo — daug ką nuneša, sumaišo. Ir tai, kas vieniems atrodė nepaprastai svarbu, tragiška, kitiems jau tampa banalia praeitimi, mažai reikšminga istorija. Tada veltui šauktum, kad nevalia to pamiršti, nes tuomet sprendėsi tautos, visų žmonių likimas, kad ta karta šimtmečiams lėmė mūsų visų garbę. Į tai galima atsakyti: „Argi galėjo būti kitaip? Tai buvo jūsų pareiga.“ Ir vis dėlto 1991 m. sausio 13-oji — mūsų skausmo ir garbės diena — negali būti užmiršta ar sumenkinta.

Leonas Milčius, 1991 – 2021

TARP TIESOS IR MELO – ICCHAKO ARADO PRISIMINIMAI, KELIAUJANT Į SIONO KALNO VIRŠUNĘ

Violeta Rutkauskienė

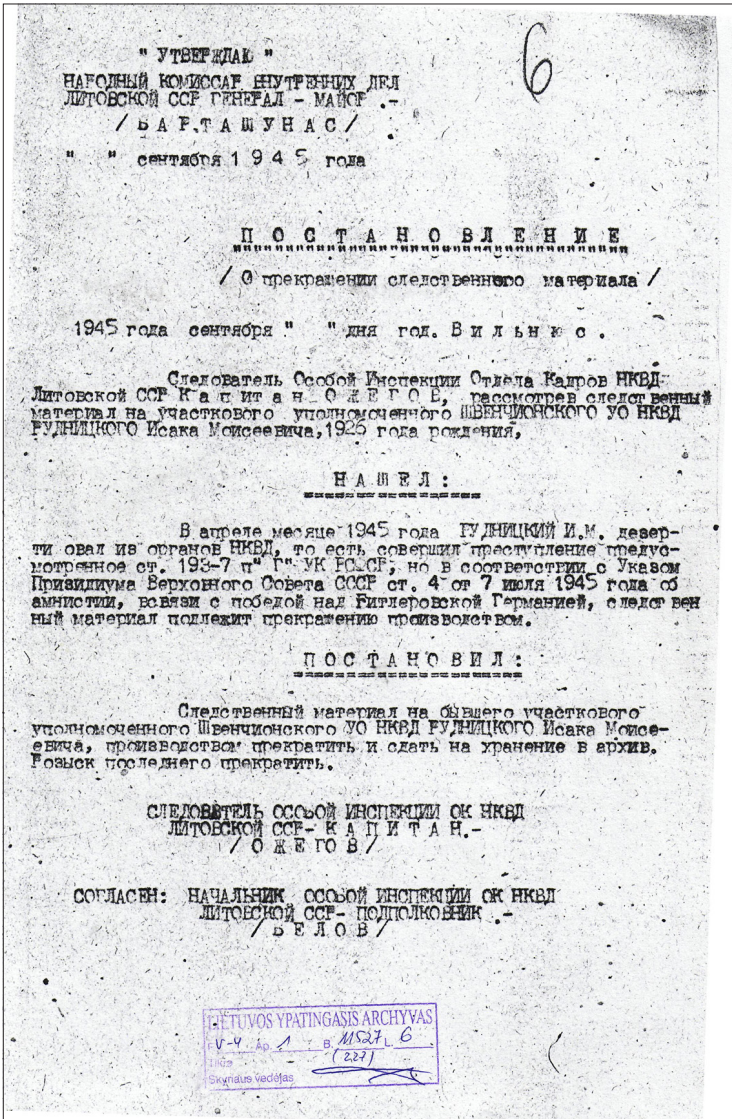
(Pradžia 2020 m. „Dirvos“ rugsėjo 15 d. laidoje)

X.

Apdovanojimas. Ar jis buvo?

Pagal Y. Arado pasakojimą jo išvykimas iš Švenčionių ir tarnybos NKVD gretose buvo susijęs su jam paskirtu apdovanojimu. Anot Y. Arado, 1945 m. balandį jis buvo pakviestas į Vilnių atsiimti jam paskirto medalio. Didžiojo tėvynės karo I-jo laipsnio partizano medalį jam įteikė pats Lietuvos Tarybų Respublikos prezidentas Justas Paleckis (Y. Aradas, p. 256-257). Vizitas pas J. Paleckį anot Y. Arado buvo kaip ir iškirtinai jam skirtas, nes ankstesnėje, kitiems partizanamams suorganizuotoje, medalių įteikimo ceremonijoje Y. Aradas dalyvauti negalėjęs dėl vykusių kovų su lietuvių nacionalistais Linkmenų rajone. Taigi susitikime, anot Y. Arado, J. Paleckis paspaudęs jam ranką, paklausinėjęs apie jo partizaninę veiklą įteikė medalį ir pranešė, kad partizanų vadai rekomendavo jį ir kitiems apdovanojimams už įvykdytas operacijas. Tačiau kitų apdovanojimų Y. Aradas jau nebelaukė, o skubiai išvyko į Lenkiją, o per ją, kaip jis pats rašo į išsvajotąją Palestinos žemę kurti nepriklausomos žydų valstybės.

Bet su Y. Arado apdovanojimu kyla klausukų ir čia ne viskas taip, kaip pasakoja Y. Aradas. Y. Arado apdovanojimo pažymėjimas nurodo, kad medalis jam buvo paskirtas 1945 m. vasario 24 d. Ant diplomo yra J. Paleckio parašai, liudijantys medalio paskyrimą. Tik ar tie parašai iš tiesų paties Paleckio, yra abejonių. Visus tuo metu apdovanotuosius partizanus su pavardėmis skelbdavo komunistų laikraščiai „Soviet-skaja Litva“, „Tiesa“ ir kt. okupantų leidžiami leidiniai. Patikrinus to meto spaudą ir pasižymėjusių sovietinių partizanų sąrašus, jų tarpe įrašyto partizano Rudnickio surasti nepavyko. Tačiau tuose sąrašuose yra visi Y. Arado prisiminimuose minimi Vilniaus būrio vadai, jo bendražygiai, yra net A. Sniečkus, M. Šmauskas, H. Zimanas, Iskinas ir kiti, net ir mums girdėti Kaniukų žudynių dalyviai Fania Jocheles - Brancovski ir jos vyras Michailas Brancovski. Pirmuoju laipsniu apdovanota 318 sovietų partizanų, antruoju 101. Apdovanoti nusipelnčius partizanus įsakymas išėjo iš TSRS Aukščiausios tarybos, jį pasirašė TSRS Aukščiau-

LTSR NKVD kadrų skyriaus viršininko raštas, liudijantis apie Švenčionių skyriaus NKVD įgaliotinio I. Rudnickio dezertyravimą ir jam pritaikytą TSRS Aukščiausios Tarybos amnestiją

sios Tarybos Prezidiumo pirmininkas M. Kalininas ir sekretorius A. Gorkinas. Įsakymas išėjo 1945 m. balandžio 17 d. Maskvoje, o paties Y. Arado apdovanojimo liudijimas išduotas net 2 mėnesiais anksčiau. Kaip tai galėjo nutikti?

Inszenizavo savo paties pagrobimą

Puikiai rušiskai kalbantis Y. Aradas mėgsta savo partizaninę patirtimi pasidalinti draugų tarpe, ypač rusakalbei auditorijai, papasakodamas vis ką nors naujo iš savo partizanavimo metų. 2018 m. susitikęs su „Argumentų ir faktų“ korespondentu Georgijum Zotovu jis ne tik pasipasakojo, kad gaudė ir naikino Lietuvos partizanus, bet kaip inscenizavo savo paties pabėgimą iš NKVD.¹⁹ Sumąstęs, kad jau pilnai išpildė savo pareigą sovietinei tėvynei, nutarė sprukti iš Lietuvos. Kaip žinoma iš ankstesnių aprašymų, jis buvo pašalintas iš NKVD, bet su stribais matyt dar nebuvo užbaigęs reikalų. Tačiau pajutęs pavojų dėl galimos bylos ar suėmimo nutarė dingti iš Švenčionių apylinkių. Draugams neva pranešęs, kad nori aplankyti savo merginą, pasitraukė iš tarnybos. Naktį pamiškėje pašaudė, norėdamas imituoti savo savo paties pagrobimą ir patekimą į Lietuvos partizanų nelaisvę, pradžioje pasislėpė, o vėliau išvyko ir iš apylinkių, visai nepaisydamas, kad savo prisiminimų

knygoje visiems aiškino išvykęs atsiimti medalio iš specialiai jam suorganizuotos ceremonijos. Iš Justo Paleckio rankų gautas medalis - dar vienas mitas, kurį sugalvojo „narsusis“ sovietų partizanas I. Rudnickis, vėliau Y. Aradas. Tai štai kokią nepakartojamą herojišką raudonojo partizano prisiminimų knygą mums rekomendavo paskaityti Tarpautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacijų režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti komisija ir žinomi užsienio ekspertai.

Apie teisingumą sau ir kitiems

Kiekvieno žmogaus išgyvenusio šį sudėtingą laikotarpį patirtys ir prisiminimai yra nepaprastai svarbūs, o kiekvienas liudijimas apie įvykius ir Lietuvą palietusios žmonių tragedijos leidžia mums geriau suprasti šio laikotarpio sudėtingumą ir jautrumą. Nėra žmonių, kurie būtų abejingi karo metų tragedijai ir patirtiems skaudams išgyvenimams. Karas skatina žiaurumą, palieka randus daugelio žmonių likimuose, tačiau labai norėtusi, kad žmonės patyrę skausmą

ir stiprius išgyvenimus tuos įvykius pristatytų sąžiningai ir objektyviai. Skaudi karo metų patirtis nesuteikia teisės nei vienam iš mūsų pristatyti istoriją iškraipant, falsifikuojant, meluojant. Tragiškas istorijos pamokas svarbu išmokti visiems, kad tie įvykiai daugiau niekada nepasikartotų. Tie skaudūs karo metų išgyvenimai palietė didelę dalį Lietuvos žmonių. Mūsų tėvai ir seneliai 1940-1945 m. laikotarpiu tapo brutalaus karinės jėgos ir prievartos aukos, užgrobtų neutralių valstybių piliečiai, kurie, sulaužius visas tarptautines konvencijas, visai prieš jų valią, buvo įvelti į Antrojo pasaulinio karo sukurtą abiejose fronto pusėse. Jie matė daug smurto, kovų ir kraujo, kurio jie niekada netroško. Todėl kurdami ateitį turime kartu siekti, kad žmonių, tautų ir valstybių santykiuose tokie įvykiai daugiau nepasikartotų, kad ateities kartos nepatirtų tokių išgyvenimų, skriaudų, karų. Ir visa tai galima pasiekti, jei politikai, valstybių vadovai, eiliniai žmonės, taip pat ir istorikai ieškos teisingumo ne tik sau patiems, bet ir kitiems, ne tik savo tautai, bet ir kitoms, nes nuo teisingumo priklauso tautų, žmonių ir visos žmonijos likimas.

(Pabaiga)

19. Георгий Зотов, „Герои бояться умирать“. Израильский генерал о том, чего мы не знаем о войне. https://aif.ru/society/history/geroi_boyatsya_umirat_ichak_arad_o_teh_kto_vyigral_vtoruyu_mirovuyu_voynu
20. Ewa Rogalewska (Instytut Pamięci Narodowej, Białystok). Icchak Y. Arad – świadek, żołnierz, historyk. https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/7230/1/E_Rogalewska_Icchak_Arad.pdf
21. Icchak Y. Arad: od NKWD do Yad Vashem. <https://www.rp.pl/artykul/161628-Icchak-Arad-od-NKWD-do-Yad-Vashem.html>
22. Brigadier General Y. Arad Tolka Yitzhak. <https://www.tkumatosky.org/profiles/details/66>

Laikraštis „Sovietskaja Litva“ – apdovanotųjų Didžiojo Tėvynės karo partizano I ir II laipsnio medaliu sąrašas, 1945 m. gegužės 16 d.

PASKELBTAS 2020 METŲ „GLOBALIOS LIETUVOS” APDOVANOJIMO „UŽ VISO GYVENIMO NUOPELNU” LAUREATAS

Vincas Bartusevičius – Vokietijos lietuvių bendruomenės veikėjas, sociologas, pedagogas, humanitarinių mokslų daktaras.

lt.wikipedia.org

Sausio 14 dieną užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis paskelbė 2020 metų „Globalios Lietuvos” apdovanojimo „Už viso gyvenimo nuopelnus” laureatą.

Apdovanojimą už pasišventimą lietuvybei, ilgametę mokslinę ir bendruomeninę veiklą, lietuvių kultūros, švietimo ir istorinės atminties puoselėjimą Užsienio reikalų ministerija po mirties skyrė iškiliai lietuvių diasporos asmenybei **daktarui Vincui Bartusevičiui** (1939-2020).

„Su dideliu dėkingumu ir pagarba 2020-ųjų apdova-

nojimą „Už viso gyvenimo nuopelnus” skiriame šviesios atminties ir nepaprastos inteligencijos žmogui, visą savo gyvenimą pašventusiam Lietuvai, lietuvybei ir lietuvių diasporos istorinės atminties saugojimui ir puoselėjimui”, – LRT laidoje pristatydamas apdovanojimą kalbėjo ministras.

Nuo 2012 metų organizuojami „Globalios Lietuvos” apdovanojimai skirti pagerbti, įvertinti, pagarsinti ir apdovanošti užsienio lietuvius, sukopusius tarptautinę profesinę patirtį, išlaikiusius glaudžius ryšius su Lietuva, reikšmingai prisidedančius prie jos augimo.

Apdovanojimus globoja prezidentas Gitanas Nausėda, rengia VšĮ „Global Lithuanian Leaders”, bendradarbiaujant su prezidentūra ir Užsienio reikalų ministerija. Pagrindinei „Globalios Lietuvos” apdovanojimų rėmėjai Užsienio reikalų ministerijai suteikta garbė skirti apdovanojimą „Už viso gyvenimo nuopelnus”.

Apdovanojimas „Už viso gyvenimo nuopelnus” bus perduotas dr. Bartusevičiaus žmonai Onai Bartusevičienei.

LR URM

SAUSIO 13-OJI KLIVLANDE, OH

2021 m. sausio 13 d., prie Laisvės paminklo priešais Šv. Kazimiero lietuvių parapiją, Klivlande, klebonas Juozas Bacevice, Lietuvos garbės generalinė konsulė Ingrida Bublienė ir Klivlando lietuvių bendruomenės valdybos nariai susirinko prisiminti tautos pergalės dieną – Sausio 13-ąją.

Ta proga jie padėjo vainiką laisvės kovotojų atminimui ir garbei, kurie prieš 30 metų paaukojo gyvybę už Lietuvos laisvę.

Trumpą žodį tarė LR garbės generalinė konsulė Ingrida Bublienė ir klebonas Juozas Bacevice.

Lietuvos garbės generalinė konsulė Ingrida Bublienė

Iš kairės: kun. Juozas Bacevice, LB Klivlando skyriaus valdybos nariai Sondra Vaicikauskienė, Virginija Motiejūnienė, LR garbės generalinė konsulė Ingrida Bublienė, LB valdybos narys Darius Tuskenis, LB Klivlando apylinkės pirmininkas Algis Gudėnas ir valdybos narė Nomeda Vucianienė.

E. Vaicikausko nuotr.

LAISVĖS ESTAFETĖ, SKIRTA SAUSIO 13-OSIOS TRISDEŠIMTMEČIUI, PRIMENA: LAISVĘ GINTI TURIME BŪTI PASIRUOŠĘ VISADA

Akimirkos iš Vašingtono lietuvių bendruomenės narių ir ambasados darbuotojų organizuotos Laisvės estafetės, skirtos Laisvės gynėjų dienos trisdešimtmečiui paminėti.

LR URM

Sausio 10 dieną per keturiasdešimt Vašingtono lietuvių bendruomenės narių ir ambasados darbuotojų dalyvavo Laisvės estafetėje, skirtoje Laisvės gynėjų dienos trisdešimtmečiui paminėti. Pandemijai pakoregavus tradicinio bėgimo „Gyvybės ir mirties keliu” planus, dalyviai nuo JAV Kapitolijaus iki Lietuvos ambasados bėgo trisdešimties simbolinių kilometrų distanciją, perduodami trispalvę vienas kitam, taip

savo bėgimu pažymėdami kiekvienus apgintos laisvės metus –nuo 1991 iki 2021. Estafetės pabaigoje simbolinį laisvės trisdešimtmetį nukeliavusi trispalvė iškelta prie Lietuvos ambasados Vašingtone.

„Laisvę ginti turime visur ir visada – ir prieš trisdešimt metų, ir dabar. Sausio 13-osios laisvės gynėjų pamokos ir dabarties įvykiai mums dar kartą primena, kad demokratinės vertybės

nėra duotybė, bet nuolatinių piliečių pastangų ir pasiaukojimo reikalaujantis procesas” – teigė Dovydas Špokauskas, Lietuvos ambasados Vašingtone laikinasis reikalų patikėtinis.

Minint Laivės gynėjų dieną prie ambasados taip pat atidaryta fotografo Romualdo Požerskio nuotraukų paroda „Atsimename, kodėl esame laisvi”, sausio 13-sios rytą ambasados languose degs atminimo žvakės. **LR URM**

MIRĖ BUVĘS LIETUVOS GENERALINIS GARBĖS KONSULAS VACLOVAS KLEIZA

LR Generalinis konsulas Čikagoje Mantvydas Bekešius ir Generalinio konsulato kolektyvas reiškia gilią užuojautą šeimai ir artimiesiems dėl Lietuvos generalinio garbės konsulo Vaclovo Kleizos (1933 vasario 18 d. - 2021 sausio 3 d.) mirties.

„Kartu su gausia Čikagos lietuvių bendruomene nuoširdžiai liūdime netekus iškilaus bendruomenės nario. Vaclovas Kleiza yra ypatingai nusipelnęs bendruomenės narys ir kolega diplomatas, atidavęs ilgus savo gyvenimo metus tarnaujant Tėvynei, puoselėjant lietuvybę, lietuviškas tradicijas ir atkakliai dirbant Lietuvos laisvės vardu”, – sakė M.Bekešius.

Vaclovas Kleiza gimė

Vaclovas Kleiza.

LR URM

1933 m. vasario 18 d. Kaune, 1944 m. kartu su tėvais pasitraukė į Vokietiją. Vėliau gyveno Čikagoje, kur studijavo Iliojaus ir Loyola universitete. Aktyviai reiškėsi visuomeninėje veikloje, vadovavo lietuviškoms organizacijoms, buvo aktyvus Ateitininkų or-

ganizacijos narys, bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje. 1985-1998 m. ėjo Lietuvos garbės generalinio konsulo pareigas, nuo 1998 m. - Lietuvos garbės konsulas.

Dėl Covid19 situacijos vyko privačios laidotuvės.

LR URM

LIETUVOS DIPLOMATINĖ TARNYBA MINI SAUSIO 13-OSIOS ĮVYKIŲ TRISDEŠIMTMETĮ

Sausio 13-ąją Užsienio reikalų ministerija kartu su Lietuvos diplomatinėmis atstovybėmis užsienyje pažymi Laisvės gynėjų dieną – 1991 metų sausio 13-osios įvykių trisdešimtmetį.

Simboline šviesos projekcija prisijungus prie pilietinės akcijos „Atmintis gyva, nes liudija“ ir nušvietus ministerijos pastatą, buvo pagerbtas 1991 metais žuvusiųjų už Lietuvos laisvę atminimas.

Ministras Gabrielius Landsbergis virtualiai susitiko su ministerijoje dirbančiais tuometinio sausio įvykių dalyviais. Pokalbio metu buvo dalijamasi prisiminimais apie lemtingąją naktį ir apgintą Lietuvos Nepriklausomybę.

„Šiandien, pagerbdami žuvusiųjų už Lietuvos laisvę atminimą, kartu turime džiaugtis pergale, nes Sausio 13-oji yra tikroji Lietuvos laisvės pergalės diena. Taip pat šiuo metu kaip niekad svarbu palaikyti už laisvę kovojančius kaimynus“, – sakė ministras.

Užsienio reikalų ministerijoje šia proga taip pat surengta fotografo Juozo Kazlausko nuotraukų paroda „Ginant Lietuvos nepriklausomybę, 1991“. J. Kazlausko nuotraukose – ne vien tuometinių įvykių reportažai, aplinkos akimirkos, bet ir išraiškingi įvykiuose dalyvavusių atsitiktinių žmonių, taip pat žymių meno ir politikos veikėjų portretai.

Sausio 13-osios ir Laisvės gynėjų dienos atmintis taip pat suvienijo lietuvius skirtinguose pasaulio šalyse ir kraštuose. Lietuvos diplomatinės atstovybės užsienyje prisijungė prie pilietinės akcijos „Atmintis gyva, nes liudija“, dalyvavo ir kvietė užsienyje gyvenančius lietuvius bei užsienio partnerius dalyvauti simboliniame bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“, organizavo virtualius minėjimus ir diskusijas, vaikų piešinių konkursus.

Minint trisdešimtąsias Lietuvos sausio įvykių metines, Kanados sostinės Otavos meras Jimas Watsonas 2021 metų sausio 13-ąją ketina paskelbti Lietuvos laisvės gynėjų dieną Otavoje. Šia proga miesto sa-

vivaldybė planuoja paskelbti deklaraciją, o priešais Otavos savivaldybės istorinį pastatą laisvės gynėjų atminimui žydės „neužmirštuolių“ pieva. Kanados lietuvių muziejus-archyvas parengė specialią parodą anglų kalba, kurioje detaliai atspindimi 1991 metų sausio įvykiai.

Vašingtono ir Čikagos lietuvių bendruomenės nariai ir atstovybių darbuotojai dalyvavo bėgimo akcijoje „Gyvybės ir mirties keliu“. Vašingtone taip pat surengta R. Požerskio Sausio 13-osios nuotraukų paroda, eksponuojama ant ambasados tvoros. Čikagoje prie Lietuvos nepriklausomybės kovų vado Adolfo Ramanausko-Vanago paminklo buvo padėti vainikai ir uždegtos žvakutės, o Los Andžele, Ramiojo vandenyno pakrantėje pražydo keli tūkstančiai neužmirštuolių žiedų, jais pasipuošė ir Los Andželo simbolis – Santa Monikos apžvalgos ratas.

Sausio 13-oji paminėta ir Azijos bei Okeanijos regio-

Sausio 13-oji Paryžiuje.

LR URM

prie pagarbos bėgimo ir pasi-puošė neužmirštuolėmis, o Japonijoje sausio 13-oji paminėta Hiracukos miesto Tsuchisawos

Vakar (sausio 12 d., – red.) Paryžiuje (Prancūzija) buvo atidaryta žinomo prancūzų fotografo Pascalio Le Segretaino, 1991 metais sausį Vilniuje fik-savusio pasipriešinimo sovietų agresijai akimirkas, fotografijų paroda, taip pat įvyko virtu-ali diskusija, sutelkusi 1991 metų sausio įvykių liudininkus Prancūzijoje.

Ambasada Čekijoje socia-liniuose tinkluose „Facebook“ ir „Twitter“ įgyvendino Sausio 13-osios jubiliejaus viešinimo Čekijos publikoms kampaniją, kurios pagrindinės temos – Čekijos parama Lietuvai 1991 metais, Sausio 13-osios meda-liais apdovanoti čekai. Graikijos

Sausio 13-osios bėgimą bei simboliškai apšvietė ambasados pastatą.

Sankt Peterburge (Rusija) suorganizuotos šv. Mišios bei pristatyti vaizdo įrašai su Sankt Peterburgo visuomenės veikėjų ir menininkų prisiminimais ir kūriniais.

Lietuvos ambasadų Airijoje, Armėnijoje, Austrijoje, Belgijo-je, Baltarusijoje, Danijoje, Egip-te, Graikijoje, Indijoje, Ispanijo-je, Italijoje, Izraelyje, Jungtinėje Karalystėje, Jungtiniuose Arabų Emyratuose, Latvijoje, Lenki-joje, Kazachstane, Moldovoje, Norvegijoje, Nyderlanduose, Pietų Afrikos Respublikoje, Rumunija, Rusijoje, Sakartvele,

Lietuvos ambasada Izraelyje.

LR URM

nuose. Lietuvos ambasada Australijoje kartu su Kanberos lietuvių bendruomene pirmą kartą pažymėjo Laisvės gynėjų dieną – simboliškai prisijungė

vidurinės mokyklos mokiniams pravedant pamoką apie Lietuvą, jos istoriją ir kultūrą, vaikams piešiant Sausio 13-ajai skirtus piešinius.

Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Niujorke.

LR URM

Sausio 13-ajai atminti Ramiojo vandenyno pakrantėje pražydo keli tūkstančiai neužmirštuolių žiedų.

LR URM nuotr.

auditorijai skirtas „Huffington Post“ interviu su savo vardą į Lietuvos istoriją įrašiusiu graiku Nikolajumi Medvedevu apie trisdešimties metų senumo įvykius Vilniuje (ir Maskvoje), padėjusius apginti Lietuvos laisvę ir galiausiai nulėmusius Sovietų Sąjungos griūtį.

Talino (Estija) Laisvės aikštė apšviesta Lietuvos tautinės vėliavos spalvomis. Talino meno gerbėjai taip pat buvo supažindinti su specialia menininko ir animatoriaus Aurelijaus Čiupo vaizdo instaliacija. Ambasada Latvijoje organizavo

Suomijoje, Švedijoje, Turkijoje, Vengrijoje, Vokietijoje, konsulatų Almatoje, Gardine, Kaliningrade, Seinuose, San Paule ir Valensijoje, atstovybių prie UNESCO, NATO bei Ženevoje darbuotojai paminėjo Sausio 13-osios įvykių 30-ąsias metines ir pagerbė žuvusių laisvės gynėjų atminimą, uždegdami simbolines akcijas „Atmintis gyva, nes liudija“ žvakutes, apšviesdami ambasadų pastatus simbolinėmis spalvomis ir organizuodami kitus šios datos 30-osioms metinėms įprasminėti skirtus renginius.

LR URM

GRYNOJO PROTO KRITIKA IR ENERGETINIS HIEROGLIFAS PEKINO „BEIJING FRINGE” TEATRO FESTIVALyje

Sausio 10 d., sekmadienį „Beijing Fringe” teatro festivalyje Pekine įvyko unikalūs Kinijos ir Lietuvos teatro bendradarbiavimo projektas – Mariaus Ivaškevičiaus pjesės „Kantas” skaitymas, kurį su Pekino „The Black Cat” teatro trupe nuotoliniu būdu režisavo Oskaras Koršunovas. Projektui ruošiasi keturis mėnesius.

Pjesės autorius M. Ivaškevičius teigia: „Prieš pradėdami repeticijas su Oskaru diskutavome, ar bus ši pjesė suprantama kinų aktoriams, visi vakarietiški dalykai, kompleksai, traumos ir panašiai? Repetuojuant paaiškėjo, kad absoliučiai viskas suprantama, visur radome analogijų su Kinija, o aktoriams pradėjus vaidinti mudu išsižiojome. Tokios improvizacinės žaismės, ironijos, laisvės jiems galėtų pavydėti daugelis vakarietiškių trupių. Mūsų pastabas kinai suprasdavo iš pusės žodžio ir žaibiškai duodavo pageidaujamą rezultatą, dar

jį padvigubindami nuo savęs. Tai nepakartojama patirtis, kad sėdint „Zoom’o” languose ir esant už tūkstančių kilometrų įmanoma šitaip susikalbėti ir drauge kurti.”

Jam pritaria ir O. Koršunovas. Režisieriaus teigimu, tai buvo reiškinys, kurio gal ir nepavadinsi spektakliu, bet nepavadinsi ir pjesės skaitymu. „Idomiausia tai, kad čia skaitymas ir vaidybinės improvizacijos buvo sujungtos, neįtikėtina, su pačia Pekino opera. Tiksliau – su scenos judesiu, kuris kinams tiesiog įgimtas ir esantis jų teatro gene. Visai atsitiktinai ištariau žodžius, kurie jiems turėjo magišką reikšmę – pasakiau, kad ne iliustruotų veiksmą, o atliktų abstraktų, formalų judesį, kuris būtų tarsi ENERGETINIS HIEROGLIFAS. Čia ir prasidėjo! Pjesės skaitymas virto šiuolaikinio šokio spektakliu. Apskritai tokio aktorių entuziazmo man dar neteko regėti. Nereikėjo jų raginti, tik pritūrėti arklius, kurių

Unikalūs Kinijos ir Lietuvos teatro bendradarbiavimo projektas – Mariaus Ivaškevičiaus pjesės „Kantas” skaitymas, kurį su Pekino „The Black Cat” teatro trupe nuotoliniu būdu režisavo Oskaras Koršunovas.

LR KM

jų širdies motoruose – tuzinai. Labiausiai jaudinausi, ar kinai apskritai supras „Kantą”, nes tai absurdo pjesė, minimalaus veiksmo, kur „adata bandoma įdurti į tą pačią adatą”. Ar pats Imanuelis Kantas, absurdo teatro tradicija ir kiti vakarietiškos kultūros klodai bus atpažįstami kinams? Per pirmąją repeticiją aktorius, vaidinantis Kantą, ne tik pasakė, kad skaitė Kanto „Grynojo proto

kritiką”, bet ir trumpai bei tiksliai ją reziumavo. O kitas aktorius išreiškė nuomonę, kad Ivaškevičiaus Kantas labiau primena Šopenhauerį, nes pirmame veiksmo kalba apie valią, ir jo santykiai su tarnu yra tokie, kokie buvo Šopenhauerio, nustūmusio savo tarną nuo laiptų. Ir dar kinams buvo keista, kad Kantas siūlė užkalti kalėjimo langus, tai jiems pasirodė nehumaniška.”

Šį projektą iniciavo ir koordinavo Lietuvos kultūros atašė Kinijoje Tomas Ivanauskas kartu su Lietuvos kultūros institutu. Pjesę į kinų kalbą vertė Indrė Balčikonytė-Huang ir kinė Yu Xi, vertimo redaktorius Vytis Silius.

Tiek šį projektą, tiek apskritai O. Koršunovo bendradarbiavimą su šia trupe planuojama tęsti kitais arba 2022 metais.

LR KM

PABĖGIMO KAMBARYS LIETUVOS LIAUDIES BUITIES MUZIEJUJE

Itin džiugi žinia kūrybiško laisvalaikio mėgėjams – Lietuvos liaudies buities muziejuje įrengtas pabėgimo kambarys!!!

Nors dėl karantino visi dar turės kiek pakentėti, kol galės išbandyti savo protų aštrumą bei savimi pačiais bent kažkuria prasme patirti ėmimo į rekrūtus grėsmę, o ir apskritai to laiko dvasią. Projektas iš dalies finansuojamas Lietuvos kultūros tarybos, kuri nuolat prisideda prie kūrybiškų iniciatyvų!

Taigi... Ar norite patirti bent kruopelę jausmo, kurį tekdavo išgyventi jaunuoliui, sumedžiotam tarnybai į caro kariuomenę ketvirčiui amžiaus? Kviečiame į autentišką XVIII a. trobą, menančią žiaurios baudžiavos ir rekrūtų gaudymo laikus. Rekrūtų gaudymas tikrai buvo panašus į medžioklę. Įsivaizduokite balanos gaudynės laikmetį – nėra ne tik elektros, radijo ir televizijos, bet kokio telefono, ką ten mobilus – nėra interneto, elektroninio pašto. Vienintelė kaimui prieinama medija – gandai ir panašiu atstumu sklindantys parapijos bažnyčios varpo garsai, kviečiantys pamaldoms, išlydintys į paskutinę kelionę, pranešantys apie gaisrus ar kitokias bendruomenei gresiančias nelaimes...

„Sugavo jauną žmogų, atidavė į rekrūtus – ir tas jau dingo lyg jūros bangose [...] apie jį nei žinios, nei gando nėra. Paštos buvo retos, ir jų kaimo žmonės nepasigaudavo, niekas nei siuntė, nei gavo laišky. [...] Su liūdesiu reikėtų paminėti, kad vaitams ir staršinams nebuvo rūpesčio surasti žmonių, kurie gaudytų rekrūtus, rįstų ir rakintų į geležinius pančius. Tam nepritrūkdavo savanorių ir mėgėjų. [...] Kas nematė įsikūnijusios piktybės, galėjo ją pamatyti gaudančiuose rekrūtus žmonėse.” Sugautuosius surakindavo geležiniais pančiais arba dviem suvožia-

momis kaladėmis, kuriose iškapotos skylės kojoms. Nelaiminguosius saugodavo vienoje iš gaudytojų trobų iki tolimesnio pristatymo apie du mėnesius. „Per tą laiką kaimiškiai turėjo padieniui valgydinti ir daboti, kad nepabėgtų”. (Mikalojus Katkus „Balanos Gadyne”)

Jūs pakliūsite kaip tik į tokią trobą! Anuomet surakintieji, besistengdami išsilaivinti, dažniausiai išgirdavo ratų girgždėjimą. Tai buvo ženklas, kad atvyksta pastotė – vežimas išgabeniui į Kauną ir pristatymui tarnybai caro kariuomenėje. Įsivaizduokite, kad toks li-

kimas ištiko Jus ir dabar jis – Jūsų pačių rankose. Jei vienas paspruktų, vietoj jo išgabtų bet kurį kitą. Veikdami drauge, pabandykite tai padaryti per 1 valandą!

Pabėgimo kambarys įrengtas Lietuvos liaudies buities muziejaus Kartenos sodyboje, Žemaitijos sektoriuje, įgyvendinant LKT dalinai finansuojamą projektą „Pabėgimo-galvosūkių kambario įrengimas Lietuvos liaudies buities muziejuje”. Įrengimą įvykdė šauni pabėgimo kambarių kūrėjų „Rūsys” komanda. Sekite naujienas ir būkite pirmieji pabandę ištrūkti!

LLBM

Kartenos sodyba Žemaitijos sektoriuje, kurioje įrengtas pabėgimo kambarys.

LLBM nuotr.

IŠLEISTAS NAUJAS ŽURNALO „LITHUANIAN MUSIC LINK” NUMERIS

Lietuvos muzikos informacijos centras išleido naujausią žurnalo „Lithuanian Music Link” numerį. Kartą per metus leidžiamame žurnale pristatoma intensyvi Lietuvos muzikos įvairovė, nepaisant to, kad pandemija ir karantinas ne sykį stabdė svarbią jos ekosistemos dalį – gyvus renginius, rašoma Lietuvos muzikos informacijos centro pranešime žiniasklaidai.

Tokia potėmė netolygiai persmelkia 23-čiąjį numerį: viršelyje atsiduria naujoji karantino auditorija, žurnalo pabaigoje – Miglės Anušauskaitės karantino komiksas, o turinyje – Mykolo Katkaus tekstas „Kai muzika sustoja”.

Žurnale pristatoma daugiau kaip 50 Lietuvos muzikos asmenybių, grupių ir įvykių iš alternatyvos, džiaz, eksperimentikos, elektronikos, improvizacijos, klasikos ar avangardo teritorijų. Vieni ištyrinėti išsamiai, kiti fiksuoti keliais taikliais štrichais. Ekskursijas po šias skirtingas Lietuvos muzikos scenas ir nišas parengė geriausi jų gida – Dovydas Bluvšteinas, Domininkas Kunčinas, Rasa Murauskaitė, Rūta Stanevičiūtė, Edvardas Šumila, Vitalijus Gailius, Laima Slepkovaitė, Eirimas Velička ir Mykolas Katkus.

www.mic.lt

VERBA VOLANT,
SCRIPTA MANENT.
ARBA NEPUBLIKUOTI
JONO JABLONSKIO LAIŠKAI

Jūratė Jagminienė
Lietuvos švietimo istorijos muziejus

(Pradžia „Dirvos“ sausio 5 d. laidoje)

II.

1896 m. rugsėjo mėnesį gubernijos žandarai susekė mokytoją J. Jablonskį ir už tautinį darbą, neleistiną veiklą puoselejęnt lietuvybės idėjas iškėlė į Revelį (dab. Talinas), į Aleksandro gimnaziją, – joje dirbo iki 1900 m. pabaigos. Dar toliau nuo Lietuvos... Tokie gyvenimo pokyčiai Jablonskių šeimai buvo skaudus išbandymas. Nepaisydamas sunkumų, J. Jablonskis vėl įsitraukė į įprastus darbus – mokytojavo gimnazijoje ir rašė straipsnius į „Varpą“, saugumo sumetimais pasirašinėdamas Kazimiero Obelaičio, Jono Obelaičio, Senio, Nenuoramos, Peštuko, P. Kriaušaičio, P. Šiauliškio, Rygiškių Jono slapyvardžiais. Mokytoją ir Revelyje supo būrelis lietuvių gimnazistų, kuriems jis buvo dėmesingas ir neatsisakydavo padėti bėdoje. J. Jablonskis buvo darbštus, reiklus sau ir kitiems, drąsus, kilniaširdis žmogus.

Jonas Kriaučiūnas (lietuvių spaudos darbuotojas, 1891–1895 m. „Varpo“ ir „Ūkininko“ redaktorius) prisiminimuose rašė:

Į Jablonskius Revelin aš atvykau iš Kryžių kalėjimo (Petrapilėje) 1900 metais. Su pačiu Jablonskiu buvau jau seniai susipažinęs, dar studentavimo laikais, <...> nuo pat pirmojo pažinties momento aš dideliai pamėgau tą karštą patriotą, teisų, dorą žmogų ir lyg lipte prilipau prie jo visa širdimi. Todėl ir, atvykęs Revelin,ėjau stačiai į jo namus, kame mane pasitiko lyg seniai lauktą svečią, nors laikymas pažinties su manimi tada buvo pavojingas daiktas mokytojavusiam tuo laiku rusų gimnazijoje Jablonskiui. Kadangi aš buvau Revelin ištremtas trejiems metams ir administracijos buvau laikomas po atvira policijos priežiūra, kuri stengėsi užbėgti man visus kelius bent ką užsidirbti, o man teišduodavo pragyvenimui tik-tai 6 rublius mėnesiui, tai aš be gausaus parėmimo iš šalies nebūčiau galėjęs gyvuoti. Didelę to parėmino dalį aš radau Jablonskio namuose, kame tuomet gyveno ir Andrius Bulota, dabar pagarsėjęs savo politikos pakraipa ir savo taktu.

Apie Joną Jablonskį, kaip ir kitados Mintaujoje, kada jis ten mokytojavo gimnazijoje, Revelyje taip pat buvo susispietę buvusieji ten jauni lietuvaičiai, kuriems tas karštas Lietuvos

mylėtojas darė geriausios įtakos tautybės ir išvis dvasios tobulinimo atžvilgiu, steigdamasis kiekvieną remti ir iš medžiaginės pusės. Taip gavau pažinti per Jablonskį gimnazistą Jokantą, dabar Steigiamojo Seimo narį. Pažinau ir antrą gimnazistą Vaiciušką, dabar gydytoją ir Lietuvos generolą; toliau pažinau studentą Avižonį, dabar gydytoją, Šniukštą, dabartinį

Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos sanatorija Palangoje. Tarp poilsiautojų: J. Jablonskis (sėdi centre), V. Krėvė-Mickevičius, B. Žygelis, K. Sleževičius ir kiti. Palanga, 1925 m. Nuotraukos iš Lietuvos švietimo istorijos muziejaus rinkinių.

Armijos Teismo pirmininką, studentą Bytautą, gimnazistą Liutkevičių ir kitus.⁴

Vasaras Jablonskių šeima leisdavo Lietuvoje. Parvykęs į tėviškę atostogų, J. Jablonskis apsigyvendavo pas gimines ar bičiulius. Vaikščiodamas po apylinkes ir bendraudamas su vietiniais žmonėmis nesiskirdavo su sąsiuvinii ir pieštuku. Tyrinėjo tarmes, rengė lietuvių kalbos gramatiką. J. Jablonskis daug nusipelnė normindamas lietuvių kalbą. 1899 m. su P. Avižoniu išleido „Lietuvišką gramatikėlę“ Petro Kriaušaičio slapyvardžiu (Petras – tai P. Avižonis, o Kriaušaitis – tai J. Jablonskis). Po poros metų, 1901-aisiais, Petro Kriaušaičio slapyvardžiu išleido vieną reikšmingiausių darbų – „Lietuviškos kalbos gramatiką“, kurioje įtvirtino aukštaičių kaulniškių tarmę.

Revelyje, kaip ir anksčiau, J. Jablonskį nuolatos persekiojo žandarai. Nors ir labai saugojo-si, ne visada pavykdavo išvengti nemalonumų. Kartą nutiko labai pavojinga ir kiek kurioziška situacija, o išsisukti padėjo buvęs J. Jablonskio mokytojas

iš studijų Maskvos universitete laikų – rusų profesorius Fiodoras Koršas.

Apie šią situaciją Motiejus Gustaitis (kunigas, poetas, vertėjas, pedagogas, literatūros ir kultūros tyrinėtojas) prisiminimuose rašė:

Štai vieną gražų rytą policija darė pas jį (J. Jablonskį, – aut. past.) kratą ir knygoje ar kame ten randa parašyta žodį „Šungalvis“. Susidomėjo kratikai, geležėlę radę: bene bus tai pseudonimas? Koks radinys! Bet ką jis reiškia? Suburtomis pajėgomis išsiverčia žodžiu „Προξωοcм“. Oho, tai blogas ženklas! Surašo protokolą ir užveda bylą. Jablonskis turėjo Revelyje gerą pažįstamą – profesorių Koršą. Šis, bylą betardant, draugiškai Jablonskį užtarė, išrodydamas, jog „Šun-

bene pikčiausias laikas lietuvių inteligentijai, – prisiminimuose rašė A. Smetona. Gyvendamas Pskove, J. Jablonskis redagavo brolių Antano ir Jono Juškų lietuvių kalbos žodyną ir rašė straipsnius į slapta leidžiamus lietuviškus laikraščius, pasirašinėdavo Kazimiero Obelaičio ar kitais slapyvardžiais.

1903 m. kovo 12 d. J. Jablonskiui buvo suteikta „malonė“ ir likusį bausmės laiką leista atlikti Kauno gubernijoje. Kadangi neturėjo teisės apsigyventi Vilniuje, pasirinko Šiaulius. Ten toliau redagavo A. ir J. Juškų lietuvių kalbos žodyną, tvarkė grafų Zubovų archyvą. Lietuvoje J. Jablonskis jautėsi gerai, tėvynės oras tarsi gydė nuo visų patirtų išgyvenimų. Mielai bendravo su jį lankančiais lietuvių inteligentais.

savo spaudą, savo didelius dienraščius – ir niekas jų netrukdo paprastame kultūros darbe. Ar sulauksiu nors dienų gale to laiko, kada laisvai galės eiti dienraščiai lietuvių kalba? Kaip tai keista: eina mūsų laikraščiai čia pat Lietuvoje, niekas nieko nesako ir dargi rusų paštas juos išvažioja!.. Svajonė... Tačiau tas entuziazmas neilgai truko. Laikraščio leidėjas inžin. P. Vileišis žiūrėjo į dienraštį, kaip į grynai privatų savo reikalą, į jo redaktorius, kaip į savo kanceliarijos valdininkus, kurie, neturėdami savo valios ir nuomonės, privalėjo daryti tik tai, ką jiems įsako viršininkas. Ne toks buvo mūsų mokytojas, kad taptų bet kieno vergu, o ypatin-gai spaudoje, kurią jis taip idealizavo ir kuri taip artima buvo jo širdžiai. Be vietos ir duonos liko, bet vergauti atsisakė. „Vilniaus žinioms“ irgi neišėjo tai sveikaton, jos nepatapo rimtu vienijančiu tautą orgamu, kokių turėjo labai daug šansų likti.⁶

1906–1908 m. J. Jablonskis dirbo Panevėžio mokytojų seminarijoje. Tačiau ir ten nebuvo lemta ilgiau užsibūti.

Mokytojų seminarijos direktorius ir kiti „tikrieji rusai“ negalėjo kęsti, kad lietuvių kalba buvo įleista į mokyklą. Taigi ėmė visokiais būdais stengtis prieš tą naują, visokiais skundais įdavinėti mokslo apygardai Jablonskį,⁷ – rašė A. Smetona.

Mokytojai rusai rezgė įvairias pinkles, kad tik nebūtų dėstoma lietuvių kalba, ieškojo priekabių, kaip įmąnydami stengėsi atsikratyti J. Jablonskio. Toks įtemptas gyvenimas, nuolatiniai kraustymaisi, alinantis darbas skaudžiai atsiliepė J. Jablonskio sveikatai – susirgo inkstų liga. 1908 m. jis buvo iškeltas į Bresto gimnaziją dėstyti lotynų kalbos. 1911 m. J. Jablonskis Rygiškių Jono slapyvardžiu išleido lietuvių kalbos mokslui labai reikšmingą veikalą „Lietuvių kalbos sintaksė“. Tačiau sveikata akivaizdžiai prastėjo, netiko klimatas, ir J. Jablonskis buvo priverstas pats pasiprašyti perkeliamas į Gardino gimnaziją, kur jį užklupo Pirmasis pasaulinis karas.

(Bus daugiau)

4. Kriaučiūnas J. Jablonskis Mintaujoj, Revely, Pskove. Op. cit., p. 547.
5. Gustaitis M. Iš jaunybės laikų, mokslo ir pirmųjų darbo metų. Op. cit., p. 527.
6. Jokantas K. Į Lietuvą grįžęs: Šiauliuos, Vilniuj, Panevėžy. Op. cit., pp. 555–556.
7. Smetona A. Vėl už Lietuvos sienų: Breste, Gardine, Veliže, Voroneže. Op. cit., p. 560.

galvis“ tai ne keiksmo žodis, ne „Προξωοcм“, o tik vieno graikų šventojo – Kiokefalės sulietuvin-tas vardas, reiškias šunies galvą... Tuo byla ir pasibaigusi. Vis dėlto galų gale Jablonskiui liepta pasiduoti į dimisiją.⁵

Dar toliau nuo Lietuvos.

Kelonė namo...

Tolesnis J. Jablonskio gyvenimas tapo dar sudėtingesnis, sunkesnis ir pavojingesnis. 1900 m. žandarai, darydami kratą pas daktarą Vaineikį Palangoje, rado lietuvių inteligentų sąrašą, kuriame minima ir J. Jablonskio pavardė. To pakako, kad krata būtų atlikta ir pas J. Jablonskį. Krėsdami žandarai rado slaptos lietuviškos spaudos, lietuviškų knygų, surinktos tautosakos rankraščių. Po tardymų ir apklausų J. Jablonskis atleistas iš Revelio gimnazijos ir 1902 m. gegužės 14 d. caro vyriausybės įsakymu už dalyvavimą kovoje su lietuviškos spaudos draudimu dvejiems metams ištremtas į Pskovą. Sunku įsivaizduoti, kiek jam teko iškentėti tremtyje be šeimos, be Lietuvos ir be pragyvenimo šaltinio. Tuo laiku buvo suimta ar bent įpainiota daug lietuvių inteligentų. Tai buvo

Prabėgus metams jau ke-liavo į Vilnių. Nuotaika pakili – labai džiaugėsi atgauta lietuviškos spaudos laisve. 1904–1906 m. dirbo pirmojo dienraščio „Vilniaus žinios“ ir „Lietuvos ūkininko“ redakcijose, knygų leidimo bendrovėje „Aušra“, taisė įvairių knygų kalbą, dėstė lietuvių kalbą kaip fakultatyvą keliose Vilniaus mokyklose. Nors tų pamokų – vos aštuonios per savaitę, bet ir tai didelis džiaugsmas. Tačiau J. Jablonskiui nelabai sekėsi įsitvirtinti Vilniuje. Vėl teko iškelti.

Kazimieras Jokantas (pedagogas, gydytojas, Lietuvos Respublikos švietimo ministras 1925–1926 ir 1939–1940 m.) prisiminimuose rašė:

Atgavus spaudą, J. Jablonskį jau matome Vilniuje, besidarb-uojantį „Vilniaus žinių“ redak-cijoj. Stvėrėsi naujo užsiėmimo karštai, su dideliu džiaugsmu. Turėti lietuvių kalba dienraštį ir jį redaguoti – buvo išsvajo-ta laimė tam, kurs visą amžių kovojo ir vargo dėl spausdinto žodžio teisų. Dar Šiauliuose būdamas kalbėdavo: „Kokie laimingi tie latviai, estai! Turi

Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje prie Laisvės paminklo.
R. Kaminsko nuotr.

PRISIMINTI ISTORINIAI ĮVYKIAI

2021 m. sausio 15 d. Kaune buvo prisimintos 98-osios Klaipėdos sukilimo bei lietuvių mokytojo Jurgio Zauerveino (1831-1904) 190-osios gimimo metinės.

Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje prie Laisvės paminklo Kauno evangelikų liuteronų Švč. Trejybės bažnyčios klebonas Saulius Juozaitis sukalbėjo maldą ir sugiedojo Jurgio Zauerveino „Jaunųjų lietuvių giesmės“, arba „Lietuviais esame mes gimę“ giesmės vieną posmą. XXVII knygos mėgėjų draugijos pirmininkė Dalia Poškienė pasidalino mintimis apie Klaipėdos sukilimo paminklus Lietuvoje.

Kauno evangelikų liuteronų Švč. Trejybės bažnyčioje buvo galima susipažinti su kilnojamą istorinių nuotraukų apie

Klaipėdos sukilimą paroda. Čia Karaliaučiaus lietuvių bendruomenės vadovas Sigitas Šamborskis priminė Birutės Baltrušaitytės-Masionienės eilėraščius apie Mažvydą ir Ragainę, o visuomenininkas dr. Raimundas Kaminskas pristatė pagrindinius Jurgio Zauerveino (1831-1904) gyvenimo istorijos ir veiklos bruožus.

Prieš 98-ius metus Lietuvos vyriausybei parėmus Klaipėdos krašto gyventojų sukilimą, Klaipėdos kraštą užėmė Lietuva, ir miestas 1923 m. sausio 15 d. prijungtas prie Lietuvos Respublikos.

Klaipėdos kraštą Lietuvai pripažino ir Tautų Lygos ambasadorių konferencija. Šis sukilimas buvo svarbus savarankiškas politinis ir karinis žingsnis tarpukario Lietuvos istorijoje.

Raimundas Kaminskas

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ SAJUNGA MINI SAVO VEIKLOS TRISDEŠIMTMETĮ

1991 m. gruodžio 23 d. įkurta Lietuvos politinių kalinių sąjunga (LPKS) suvienijo sovietų okupacijos laikotarpio politinius kalinius. LPKS priklausė 3447 nariai, ji turėjo 31 skyrių. LPKS nariai aktyviai dalyvavo Lietuvos valstybės institucijų atkūrimo bei Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro veikloje.

LPKS vadovai Antanas Na-

NEUŽMIRŠTI (1991 metų sausio 13-osios aukoms) Leonas Milčius

*Neužmiršti -
Tikrai dar karštas kraujas
Pralietas sausio naktį,
Kai guldė galvą jaunas,
Prie jo senolis, sesė.
Kada lietuvių rankos,
Iškėlusios trispalvę,
Stabdė žvaigždėtus tankus,
Maldomis – šūvių salves.*

*Neužmiršti
Parkritę,
Kad vėlei Lietuva,
Išaušus kitam rytui,
Pakiltų dar laisva.
Kad savo žodį neštų
Iškėlusieji aukštai -
Prabusk, pasauli kurčias,
Ar auką mūs matai!*

*Drebėjo Vilniaus gatvės
Nuo gaudesio vikšrių,
Kai tankai mirtį nešė
Gal net šimtams žmonių.
Tiktai paspringo plienas
Nuo gimusios drąsos,
Kai minios stėjo vienu -
Didvyriu Lietuvos.*

*Lyg paukščiai metai skrenda
Į praeities lizdus,
Ir neša tarsi gandą
Liepsnojančius vardus.
Kad amžiais juo kartotų,
Kaip priesaiką visi,
Kam turime dėkoti,
Jog esame laisvi.*

*Neužmiršti...
Baltom gėlėm nušvitus
Antakalnio kalva,
Prie brolių, sesės budi
Tėvynė Lietuva.*

Raudondvaris

SAUSIO 13-OJI – LAISVĖS GYNĖJŲ DIENA

Prieš 30 metų, 1991 m. sausio 13 d., sovietų kariuomenei ir specialiesiems daliniams užimant Lietuvos radijo ir televizijos pastatą, Televizijos bokštą, žuvo 14 laisvės gynėjų, dar beveik tūkstantis žmonių buvo sužeista ar kitaip nukentėjo.

1990 m. kovo 11 d. Lietuvai paskelbus nepriklausomybę nuo sovietų imperijos, pasaulis neskubėjo jos pripažinti, o okupacinės sovietų valdžios administracinės struktūros ir kariuomenė neplanavo pasitraukti iš šalies. Siekdama užgesinti lietuvių laisvės siekį ir kelti gyventojų nepasitenkinimą, Sovietų Sąjunga vykdė ekonominę blokadą, o vietinė Lietuvos komunistų partija planavo valstybinį perversmą, kuriuo galutinai būtų sužlugdyta nepriklausomos Lietuvos valstybės vizija.

Aukščiausią įtampą tašką Lietuvos Respublikos ir Sovietų Sąjungos santykiai pasiekė 1991 m. sausio mėnesį. Sausio 8 dieną prosovietiniams aktyvistams nepavykus įsiveržti į Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios

Tarybos rūmus perimti valdžią buvo pasitelktos sovietinės karinės pajėgos. Sausio 10-12 dienomis Sovietų Sąjunga kėsinosi į svarbiausius Lietuvos valstybingumo, strateginius ir infrastruktūros objektus tikėdamasi visiškai perimti jų kontrolę, o ilgainiui atkurti Komunistų partijos politinę valdžią Lietuvoje. Buvo nusitaikyta į visoje Lietuvoje išdėstytus Krašto apsaugos departamento skyrius, užimti šios institucijos pastatai Alytuje, Šiauliuose, Kaune. Užgrobtas Vilniaus geležinkelio mazgas, karine technika blokuojami tarp miestiniai keliai. Svarbiausios valstybingumo institucijos, buvusios Lietuvos sostinėje Vilniuje, netrukus tapo pagrindiniais agresorių taikiniais.

Lietuvos Sąjūdis pradėjo organizuoti žmonių budėjimą. Žmonės iš visos Lietuvos vyko į Vilnių ginti savo nepriklausomybės. Sausio 11 d. Lietuvos Respublikos savanoriai Aukščiausiosios Tarybos rūmuose davė priesaiką. Tačiau sovietinės armijos

„DIRVAI“ AUKOJO:

G. Kumpikas, Hollis Hills, NY	300
K. Ceputis, Evanston, IL	100
H. Grajauskas, Cluster, NJ	100
A. Bacevice, Avon Lake, OH	50
A. Domanskis, Chicago, IL	45
B. Kronas, Willow Brook, IL	45
V. Gelgotas, Willoughby, OH	25
O. Stankunas, Palm Beh., FL	20
R. Strimaitis, Los Altos Hts., CA	20
L. Karaitis, Columbus, OH	10
V. Butkus, Euclid, OH	5

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

kareiviai, nepaisant aktyvios drąsų Lietuvos nepriklausomybės gynėjų gausos, brutalia jėga užėmė Spaudos rūmus, Televizijos bokštą, Lietuvos radijo ir televizijos pastatą. Perėmus žiniasklaidos objektus, netrukus buvo pradėta organizuoti okupantų propagandinė veikla, visuomenei transliuojanti melagingą informaciją. Gindami svarbiausius objektus, Lietuvos nepriklausomybės gynėjai agresorius pasitiko su malda ir dainomis, į kurias šaltakraujiškai buvo atsakyta beginklių žmonių žudymu kulkomis ir tankų vikšrais. 1991 m. sausio 13 d., sovietinei armijai ir specialiesiems daliniams užimant Lietuvos radijo ir televizijos pastatą, Televizijos bokštą, žuvo 14 nepriklausomybės gynėjų, dar beveik tūkstantis žmonių buvo sužeista ar kitaip nukentėjo. Nors dalinė žiniasklaidos kontrolė ir buvo prarasta, tačiau svarbiausias nepriklausomos Lietuvos valstybingumo simbolis – Aukščiausioji Taryba buvo išsaugota. Ją pavyko išsaugoti Laisvės gynėjų dėka.

LGGRTC

poleonas Stasiškis ir Juozas Listavičius 1992 m. lapkritį buvo išrinkti Lietuvos Respublikos Seimo nariais, kur dirbo Nacionalinio saugumo bei Biudžeto ir finansų komitetuose (A. N. Stasiškis – keturias kadencijas, J. Listavičius – dvi kadencijas).

LPKS narys Eugenijus Rimvydas Stancikas 1997-2005 metais Vyriausybės paskyrimu dirbo Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos pirmininku, jo pavaduotoju – LPKS narys Juozas Artūras Flikaitis.

LPKS narys Petras Girdzijauskas 1997-2000 metais dirbo LGGRTC generalinio direktoriaus pavaduotoju.

LPKS aktyviai dalyvavo organizuojant tarptautinį antikomunistinį kongresą „Komunizmo nusikaltimų įvertinimas“, įvykusį 2000 m. birželį Vilniuje. Kongrese dalyvavo 25 valstybės, ypač daug nuveikė organizacinio komiteto komisijos pirmininko pavaduotojas J. A. Flikaitis.

LPKS aktyviai veikė tiek at-

kurdama valstybės institucijas, tiek įamžindama sovietų aukų atminimą: 1991 metais birželį pastatė Červenėje (Baltarusija) paminklą, skirtą 1941 m. birželį sušaudytiems Lietuvos politiniams kaliniams, aktyviai ieškojo Lietuvos laisvės kovotojų palaikų, jų žuvimo ir palaidojimo vietose statė paminklus, 1992-1996 m. budėjo KGB rūmų kameroje, siekdami išsaugoti KGB archyvus ir reikalaudami ši pastatą paskelbti istorinės atminties memorialiu ir kt. *LGGRTC*

NAMO PARVEŽA AUKSĄ IR REKORDĄ

Dakaro greitąja pagalba, dėl to, kad beveik kiekviename greičio ruože padėjo kitiems, vadintas Arūnas Gelažninkas nuskynė laurus ir namo parvežė pirmą vietą „Original by motul” klasėje ir rekordinę 21-ą bendroje įskaitoje. Kol amerikiečiai apverstomis vėliavomis šturmuoja Kapitolijų, Arūną Gelažninką istorija prisimins kaip pirmą lietuvį, šturmavusį Dakarą geležiniu žirgu ir parvežusį Lietuvai auksą, skelbiama pranešime žiniasklaidai.

„Jausmas, ką žinau, geras. Laimėjus visada smagus jausmas. Nesitikėjau, kad sulauksiu tokio gausaus šūsnio sveikinimų. Per visą savo sportinį kelią ne kartą esu laimėjęs varžybas, tai nėra taip, kad jausčiausi lyg Mėnulį atradęs”, – sako lenktynininkas.

Kol „ZigmasDakarteam” laukia skrydžio, stengiasi pasimėgauti Saudo Arabijos senamiesčio vaizdais ir šiluma.

„Vakar grįžus po greičio ruožo, pravažiavus podiumą ir atsiėmus medalį, laukėm vakarinio apdovanojimų podiumo. Iki tol visi pakavosi daiktus, ruošėsi išvažiuoti iš bivuko. Šiandien pridavėm automobilį su motociklu į uostą ir viskas, laukiam skrydžio. Dar kelias valandas praleisim senamiestyje, čia labai gražu”, – pasakoja Arūnas.

Dakaro dalyvių gretose kalbama, kad kitais metais ralį galėtų organizuoti daugiau valstybių.

„Šiais metais Dakare la-

bai pagerėjo maistas, tikrai skaniau nei praeitais metais. Trasos šiemet man patiko, buvo sunkios. Be abejo, galėtum sakyti, kad galėjo būti mažiau akmenų, bet visiems vienodai sunku, visi vargo, o man visai gerai sekėsi su tuo susitvarkyti. Jeigu dar vienais metais vyktų tik Saudo Arabijoje, organizatoriams būtų sunku surasti daugiau kitokių trasų. Todėl galbūt prisijungs kitos valstybės, tada ralis bus dar įdomesnis”, – svarsto Arūnas Gelažninkas.

Tuo metu, lietuvis pasiūlymų iš gamyklinių komandų nelaukia.

„Yra daug stipriai važiuojančių sportininkų, kurie yra labai greiti, nors finišo ir nepasiekia. Todėl manau, kad aš dėmesio iš gamyklinių komandų nesulaukčiau, juolab kad ne jaunuolis esu – yra labai daug greitų jaunų bičių. Todėl mūsų tikslas stipriai dirbti komandoje, siekti tikslų ir tokiu būdu garsinti Lietuvą”, – sako motociklininkas.

Komanda į Lietuvą grįžo sausio 16 d., vakare.

„Dėl kitų metų ir naujo motociklo dar nežinau. Be abejo, norėtusi atsinaujinti techniką ir turėti naują motociklą. Juolab mačiau, kad gamyklinių komandų lenktynininkai važiuoja su naujais modeliais ir jie atrodo geresni nei maniškis. Šitie reikalai spręsis sezono metu, viskas priklausys nuo to, ką gero nuveiksim jo metu”, – planuoja Arūnas.

Didžiausias apdovanojimas

Arūnas Gelažninkas Dakare, 2021 m.

ZigmasDakarteam nuotr.

po tokių lenktynių – poilsis. Žinoma, prizininkai gavo ir vertingų materialių dovanų.

„Gavau dovanų Dakaro laikrodį. Atrodo jis gražiai, su Dakaro logotipais. Mačiau, kad kainuoja nepigiai. Manau, dėvėsiu arba bent pasiilksiu. Taip pat gausim piniginę premiją iš organizatorių, neviešinsim dabar kiek, kas norės vėliau pasigūglins”, – neatskleidžia lenktynininkas.

Lietuvis po istorinės pergalės ir rekordo toliau treniruos kitus profesionalus ir mėgėjus, norinčius prisijaukinti bekelę ir krosinius motociklus.

„Treniruotės pas mane greičiausiai nebrangs, tik gerės jų kokybė. Daugiau patirties bus įnešta į treniruotes”, – šypsodamasis sako Arūnas. **LRT**

Į LIETUVĄ GRĮŽĘS VANAGAS PABRĖŽĖ LIETUVIŲ BENDRYSTĘ IR IŠREIŠKĖ VILTIS DĖL KITO DAKARO

Sausio 17 d. į Lietuvą Benediktas Vanagas kartu su Filipe Palmeiro atvežė 12-tą vietą. Ne tą, kurios tikėjosi ir jie, ir visi autosporto fanai, tačiau tą, kuri teikia džiaugsmą ir pasitenkinimą visai B. Vanago komandai. Kalbėdamas oro uoste lenktynininkas džiaugėsi savo ir kitų lietuvių pasiektais rezultatais ir pasidalino įžvalgomis apie šių metų Dakaro subtilybes.

„Mums yra labai smagu, kad didžioji dalis lietuvių atvažiavo į finišą, kad mes turime įvairiausių rekordų ir tai tikrai labai veža. Labai buvo smagu turėti lėktuvą, kuriuo skrenda išskirtinai lietuviai.

Mikroklimatas yra komandos reikalas ir visi lietuviai yra vienos komandos nariai. Niekada nebūdavo didelės bėdos dėl bendradarbiavimo, galbūt mes nedaug pasakodavome apie tai.

Šiais metais buvo geras pavyzdys tą parodyti – bendras lėktuvas, bendros nuotraukos

ir t.t. Tai tikriausiai yra ir mūsų pačių atsakomybė rodyti tą bendruomeniškumą. Taip pat ir žiniasklaidai, iš kurios tą pamato ir visi kiti žmonės. Aišku, kartais tu gauni žymiai daugiau dėmesio parodydamas tam tikras intrigas”, – apie lietuvių bendradarbiavimą Dakare kalbėjo B. Vanagas.

Paprašytas įvertinti pasirodymą Dakare B. Vanagas išliko konservatyvus – taip, yra kuo pasidžiaugti, bet taip pat yra išmokta ir daug vertingų pamokų.

„Turbūt yra ankstoka vertinti. Kalbant apie mūsų ekipažą, taip, tai yra 12-ta vieta. Žinau, kad visi tikėjosi pirmojo 10-tuko. Nepaisant to, mes esame padarę tam tikrą analitinį darbą ir matome, kad šiais metais mes atvažiavome su 5 valandų atsilikimu nuo lyderio, kai prieš 2 metus, užėmė 11-tą vietą, turėjome 8 valandų atsilikimą.

Konkurencija šiais metais

buvo tokia, kuri neleido mums padaryti visų namų darbų. Manau, kad mes žinome kur mes turime tobulėti ir ką mes turime padaryti, dabar norisi truputį išsimiegoti ir keliauti į priekį”.

„Šis Dakaras navigaciškai tikrai buvo sudėtingas, bet jis nebuvo sudėtingas tik mums. Aš matau, kad su tuo susidūrė visi, reiškiasi tai tiesiog buvo žaidimo dalis šiame Dakare”, – trumpai situaciją įvertino B. Vanagas.

F. Palmeiro, paklaustas apie pokyčius palyginus su pirmaisiais metais dirbant su B. Vanagu, įvardino du dalykus – naują automobilį ir naują trasą. Kalbėdamas apie asmeninį santykį su lietuviu jis išliko nuoširdus.

LRT

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

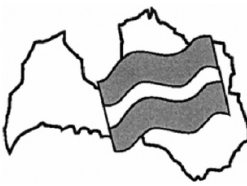
William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuootojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

Latvian Cleveland
Credit Union

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM
Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each
month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:

www.latvianclevelandcu.org
www.facebook.com/latvianclevelandcu

1YR - 0.75 %APY*
2YR - 1.00 %APY*

*APY - ANNUAL PERCENTAGE YIELD

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
www.clcu.org

